

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Pedagogická fakulta

katedra tělesné výchovy

Úroveň základní motoriky dětí

z lesní a běžné mateřské školy

The level of motor skills of children

in outdoor and common preschool

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. et Mgr. Zdenka Engelthalerová

Autor bakalářské práce: Petra Smutná

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Učitelství pro MŠ

Forma studia: kombinovaná

Bakalářská práce dokončena: červen 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma **Úroveň základní motoriky dětí z lesní a běžné mateřské školy** vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury.

Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne.....

Podpis: .....

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Mgr. et Mgr. Zdeně Engelthalerové za odborné vedení a podnětné rady.

Mé díky patří i všem respondentům, kteří se podíleli na výzkumu k mé bakalářské práci a v neposlední řadě i mé rodině za stálou podporu.

Anotace:

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou a srovnáním pohybových dovedností dětí z lesní a běžné mateřské školy.

Práce je strukturována do teoretické a praktické části. V teoretické části je stručně pojednáno o celkovém, zejména motorickém vývoji dítěte se zaměřením na předškolní věk, o lesní pedagogice a o lesních mateřských školách. V praktické části jsou analyzovány jednotlivé mateřské školy a porovnány výsledky motorických testů.

Klíčová slova: pohyb, základní motorika, vývoj dítěte, předškolní vzdělávání, lesní mateřská škola, mateřská škola běžného typu, motorické testy

Annotation:

The thesis deals with the issue and comparison of the motoric skills of children in an outdoor and a common preschool facility.

The theoretical part deals with the general, especially motoric, development of a child with the focus on the preschool age, and with the outdoor education system and the outdoor preschool facilities. In the practical part the individual pre-school facilities are analysed, as well as the results of tests of motoric skills.

Keywords: motion, basic motoric skills, development of a child, preschool education, outdoor preschool facility, common preschool facility, tests of motoric skills

Obsah

Úvod.....	8
A. TEORETICKÁ ČÁST	10
1. Pohyb ve vývoji dítěte	10
1. 1 Základní motorika	10
1. 2 Metody realizace.....	11
2. Vývoj dítěte předškolního věku.....	11
2. 1 Tělesný růst, hmotnost a výška.....	11
2. 2 Kostí a svalstvo	12
2. 3 Psychika a hra.....	12
2. 4 Motorika.....	13
3. Pohybové schopnosti	14
3. 1 Kondiční pohybové schopnosti	15
3. 2 Koordinační pohybové schopnosti.....	16
3. 3 Smíšené pohybové schopnosti.....	16
4. Pohybové dovednosti.....	16
4. 1 Pohybové dovednosti lokomoční.....	16
4. 2 Pohybové dovednosti nelokomoční.....	19
4. 3 Pohybové dovednosti manipulační	19
5. Pohybová zdatnost dětí.....	19
6. Testy základní motorické výkonnosti.....	20
6. 1 Vlastnosti motorických testů	20
6. 2 Vybrané testy základní motorické výkonnosti	20
6. 3 Testování motoriky u předškolních dětí.....	21
7. Vymezení pojmu lesní mateřská škola	22
7. 1 Vývoj lesních mateřských škol.....	22
7. 2 Hlavní znaky lesních mateřských škol	24
7. 3 Podmínky a legislativa umožňující provoz lesní mateřské školy	25
8. Vliv pobytu v přírodě na rozvoj motoriky	29
B. PRAKTICKÁ ČÁST	31

9.	Vymezení cíle a formulace hypotéz	31
9.	1 Cíl práce.....	31
9.	2 Hypotézy	32
10.	Metodologie výzkumu.....	32
10.	1 Metoda pozorování (kvalitativní metoda)	32
10.	2 Testování přímým měřením a statistické metody	33
10.	3 Výzkumný soubor.....	33
10.	4 Analýza jednotlivých mateřských škol (výzkumných souborů) metodou pozorování 34	
10.	5 Metoda přímého měření pohybových dovedností	36
11.	Výsledková část	37
11.	1 Podíl času stráveného činnostmi venku a času stráveného v zázemí mateřské školy 37	
11.	2 Výsledky měření pohybových dovedností	41
11.	3 Srovnání získaných dat	49
12.	Ověření hypotéz	53
13.	Diskuze	55
	Závěr.....	58
	Zdroje	59
	Použitá literatura:	59
	Elektronické zdroje:.....	60
	Seznam tabulek:	63
	Seznam příloh.....	64
	Přílohy	65

Úvod

Jako učitelka mateřské školy a zároveň matka dvou dětí si uvědomuji, že způsob prožití předškolního věku je pro budoucí život člověka naprosto zásadní a to z mnoha hledisek. Zdraví, motorický vývoj a pohyb v přírodě k sobě neodmyslitelně patří a zcela jistě ovlivňují celkový rozvoj dítěte.

V dnešní době můžeme při výchově dětí volit různé formy předškolního vzdělávání, mimo jiné i alternativní směry. Kromě již u nás poměrně dobře známých Montessori či Waldorfských mateřských škol k nim v poslední době přibývají i lesní mateřské školy.

Mnoho rodičů má zájem o docházku svých dětí do mateřských škol s alternativními pedagogickými přístupy a výběr vhodné mateřské školy je pro ně důležitým rozhodnutím. Mezi argumenty, které často slýchávám od rodičů při výběru mateřské školy a úvahách o lesní mateřské škole, je i očekávání lepšího zdraví, kondice a všeobecné pohybové zdatnosti dětí.

I mně tato forma předškolního vzdělávání velmi zajímá a vzhledem k tomu, že mám k přírodě úzký vztah, je mi i přirozeně blízká.

Ve své bakalářské práci jsem se pokusila ověřit, zda děti, které navštěvují lesní mateřskou školu, skutečně tráví pobytem venku více času než děti docházející do mateřské školy běžného typu a zda jejich pohybové dovednosti jsou na lepší úrovni.

V teoretické části jsem s pomocí odborné literatury popsala vývoj dítěte po stránce tělesné, motorické i psychické, dále jsem vysvětlila pojmy pohybové schopnosti, dovednosti a zdatnost, zmínila motorické testy a v neposlední řadě jsem se pokusila čtenáře seznámit s lesními mateřskými školami, jejich uváděním do České republiky i s problémy, na které během své činnosti narážejí.

Výzkum, který jsem představila v praktické části své práce, jsem provedla ve dvou mateřských školách běžného typu, dále v integrované lesní třídě (která je

součástí jedné z běžných mateřských škol využitých v mém výzkumu) a v jedné lesní mateřské škole.

K dosažení cílů mé bakalářské práce jsem použila metodu pozorování a analýzu dokumentů, dále testování s měřením pohybových dovedností a následnou komparací dat.

A. TEORETICKÁ ČÁST

1. Pohyb ve vývoji dítěte

Pohyb je pro dítě jednou ze základních potřeb, dítě nemůže bez pohybu vůbec být. Pohybem se rozvíjí jeho tělo a vnitřní orgány, pohybem dítě také komunikuje a pomocí pohybu se seznamuje s okolím. Dítě tedy získává množství dovedností právě díky pohybu.

Bez pohybových činností by nebylo možné v předškolní výchově naplnit cíle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV), který je základním dokumentem pro práci pedagogů v mateřské škole.

Pohyb je pro dítě nejdůležitějším prostředkem k získávání klíčových kompetencí, tedy dovedností, postojů a hodnot ve všech vzdělávacích oblastech RVP PV. (Dvořáková, 2011)

1. 1 Základní motorika

„Motorikou se zpravidla rozumí soubor pohybových projevů daného organismu, tento termín se chápe jako synonymum termínu hybnost.“ (Čelikovský, 1976, s. 9).

Pohybové aktivity nejmenších dětí se týkají základní pohybové úrovně, která by měla být rozvíjena ruku v ruce s celkovým vývojem dítěte.

Pohyb je pro dítě nezbytnou potřebou, kterou se snaží spontánně naplňovat. Bylo zjištěno, že předškolní děti se pohybují denně 5-6 hodin, pokud nejsou omezovány. Je ovšem potřeba vzít v úvahu souvislosti mezi typy temperamentu (sangvinik, cholerik, flegmatik, melancholik), somatotypy (tělesnou stavbou) a úrovní aktivity. (Vágnerová, Valentová, 1994)

Úkolem pedagoga je dítě vhodně stimulovat a vytvářet podmínky pro rozvoj a zdokonalování jeho základních pohybových dovedností. Jedná se tedy o postupnou kultivaci techniky pohybových dovedností a o jejich rozvoj v různé intenzitě. (Dvořáková, 2006).

1. 2 Metody realizace

Podle Dvořákové (2006) jsou veškeré pohybové činnosti v předškolním vzdělávání spojeny s emocemi a prožitky. Pedagog má roli spoluhráče, pomocníka. Dětem jsou aktivity nabízeny především vytvořením vhodných podmínek, nabídkou pomůcek, pomocí motivace a v neposlední řadě i formou nápodoby či dramatizace.

2. Vývoj dítěte předškolního věku

Předškolním věkem rozumíme období dítěte od narození do šestého, popřípadě sedmého roku života dítěte.

2. 1 Tělesný růst, hmotnost a výška

V období do šesti let jsou růst a vývoj dítěte nejintenzivnější. V období prvního roku se váha dítěte přibližně ztrojnásobí, v jednom roce života je hmotnost dítěte zhruba 10 kg, do šestého roku se tato hmotnost ještě přibližně zdvojnásobí, šestileté dítěte má tedy hmotnost asi 20 - 25 kg. Výška se od narození do šesti let znásobí dvakrát či dvaapůlkrát. Dítě v šesti letech měří asi 110 – 125 cm. (Berdychová, 1976)

Ve třech letech života má ještě dítě proporce batolete - krátké končetiny, válcovité tělo s vystouplým břichem, hlava je v poměru k tělu velká. Mezi třetím a čtvrtým rokem života dochází k prvnímu tzv. růstovému spurtu, kdy se protahují končetiny, bříško již dokáže dítě zatáhnout a hlava se zdá v poměru k tělu menší. Celkové proporce se blíží postavě dospělého člověka. (Dvořáková, 2011)

Do doby dospělosti se porodní délka dítěte zvětší obvykle přibližně triapůlkrát, zatímco porodní váha dvaadvacetkrát. Váha reaguje citlivěji na pohybové zatěžování a složení stravy, zatímco výška není v tomto ohledu ovlivnitelná. (Berdychová, 1976)

2. 2 Kosti a svalstvo

Kosti dětí ve věku do šesti let nejsou ještě osifikovány, obsahují více vody a méně nerostných látek než u dospělého, proto jsou pružné a měkké. Kloubní spojení také nejsou dokončena, zpevnění vazy a kloubními pouzdry nejsou úplná. (Berdychová, 1976)

Svaly rovněž obsahují větší podíl vody a nejsou tedy připraveny pro vyšší rozvoj síly. (Dvořáková, 2011)

2. 3 Psychika a hra

V období třetího roku života se u dítěte začíná projevovat rozvoj sebeuvědomění a snaha po samostatnosti.

Koťátková (2005) uvádí, že hru lze dle Piageta rozdělit do základních období intelektuálního vývoje, neboť úzce souvisí s rozvojem myšlení a inteligence. Toto dělení se realizuje v určitém charakteru hry. Jedná se o období senzomotorické, které probíhá u dítěte ve věku 6 měsíců až 2 let, a dále o období symbolické probíhající ve věku 2 až 7 let věku dítěte. Období konkrétních logických operací se objevuje u dětí ve věku 7 až 11 let.

Období symbolické hry přicházející právě v předškolním věku, znamená vrchol dětské hry. Ve hře je obsažena představa, fantazie, používání symbolů – hraček. S tímto obdobím úzce souvisí i výrazný rozvoj řeči a kresby. (Koťátková, 2005)

V předškolním věku vzrůstá potřeba sociálního kontaktu, dítě rozlišuje různé sociální role a akceptuje jejich rozdíly. Zároveň roste i potřeba kontaktu s dětmi. Ve vztazích mezi dětmi tohoto věku se uplatňuje jak spolupráce, tak i soupeřivost. (Vágnerová, Valentová, 1994)

Koťátková k tomuto (2005, s. 43) říká: „*Soupeřivost je určitá vlastnost daná nám vývojem, i když každému v jiné míře. Spolupráce je naopak dovednost, které se musíme učit.*“

2. 4 Motorika

Spolu s vývojem tělesným, psychickým a sociálním se dítě vyvíjí i pohybově, tedy motoricky. Vývoj postupuje od hlavy dolů (tedy cefalo – kaudálně) a od centra trupu k jeho periferii (proximo – distálně), tzn. ke končetinám a prstům. Od hrubé motoriky k jemné. (Dvořáková, 2007)

Dle Vágnerové a Valentové (1994) je tempo pohybového vývoje v předškolním věku oproti batolecímu věku o něco pomalejší, zrání a soustavná stimulace v celém pohybovém aparátu vedou k výraznému zlepšování koordinace, přesnosti, účelnosti a plynulosti pohybů. Rozvíjejí se manuální zručnost, senzomotorická koordinace, vyhraňuje se lateralita. Dosažená úroveň se odráží i v sebeobsluze.

Řečový projev dítěte v předškolním věku se zdokonaluje po formální i obsahové stránce.

2. 4. 1 Vývoj hrubé motoriky

Podle Dvořákové (2007) jsou ranou základní motorikou pohyby nelokomoční – pohyby rukou, hlavy, převaly aj. a pohyby manipulační. Postupně se propojují lokomoční, nelokomoční a manipulační činnosti.

Z **nelokomočních** dovedností zvládá dítě prvotně **změny poloh těla**, obraty aj. Po prvním roce života umí s dopomocí převaly, od tří let je schopno naučit se kotoul vpřed. Na nářadí a prolézačkách se dokáže komíhat, viset nebo houpat.

Dále Dvořáková (2007) uvádí, že první **lokomoční** dovedností je **lezení**, později se k ní dítě vrací méně. **Chůze** se rozvíjí přibližně v jednom roce života. Krok je krátký, rozchod chodidel široký, paže udržují rovnováhu. Chůzi s koordinovanými pohyby paží zvládnou chlapci v cca 24 měsících a v cca 30 měsících děvčata. Mezi druhým a třetím rokem života se rozvíjí **běh**. Běh tříletého dítěte charakterizuje krátká letová fáze, široká stopa a balanční poloha paží. Až mezi pátým a šestým rokem života dítěte dochází ke stabilizaci běhu, prodloužení letové fáze a koordinaci kroku a pohybu paží. V předškolním věku preferuje dítě běh oproti chůzi. **Skoky** jsou zvládány postupně. Seskok dítě neuměle dokáže již kolem 18. měsíce, ovšem s pádem po dopadu. Kolem tří let zvládá doskok utlumit v podřepu. Skok do dálky z místa se souhybem paží

a doskokem na obě nohy by mělo umět dítě ve věku přibližně dvou let. Skok do výšky se odvíjí od překročení překážky. Asi ve třech letech se dítě dokáže odrazit snožmo a přeskocit nízkou překážku. **Lokomoci s použitím dalších pomůcek** lze zvládnout teprve po zvládnutí chůze. Dvouleté dítě by mělo dokázat jezdit na tříkolce, na lyžích asi ve třech letech. Po ovládnutí opory na jedné noze by mělo dítě zvládnout jízdu na koloběžce či kole. Při bruslení je třeba brát ohled na to, aby dítě nemělo problémy s kyčlemi, koleny či plochou nohou a mělo dostatečně zpevněný kotník. **Uchopování** se vyvíjí již od narození a změny v této oblasti (palec proti ostatním prstům apod.) jsou znakem zdravého vývoje dítěte. **Házení** plynule navazuje na vývoj uchopování. Do dvou a půl let hází dítě spodním obloukem, dále do přibližně tří a půl let bočním obloukem a asi v pěti letech používá hod horním obloukem. **Chytání** je poměrně náročnou dovedností. Postupně dokáže dítě chytat velké míče a kolem šestého roku dokáže chytit také malý tenisový míček.

V předškolním věku umí dítě užívat i sportovní pomůcky v dalších **manipulačních dovednostech**. Dokáže přihrávat a střílet hokejkou, odrážet míček pomocí rakety či pálky apod. (Dvořáková, 2007)

Přibližně okolo šestého roku života dochází k dozrávání centrální nervové soustavy. Toto období je považováno za vhodné jak pro učení všeobecně, tak obzvláště pro motorické učení, nevyjímaje jemnou motoriku (grafomotoriku) i motoriku mluvidel. (Vágnerová, Valentová, 1994)

3. Pohybové schopnosti

„Pohybové schopnosti jsou relativně samostatné soubory vnitřních předpokladů lidského organismu k pohybové činnosti.“ (Čelíkovský, 1976, s. 13)

Perič (2004, s. 13) uvádí: *„Pohybové schopnosti jsou definovány jako částečně vrozené předpoklady k provádění určitých pohybových činností. Nelze je ani získat, ani zapomenout, může se jen zvyšovat nebo snižovat úroveň jejich rozvoje.“*

Podle Čelíkovského (1976) je projevem pohybových schopností pohybová činnost a v ní podaný pohybový výkon. Pohybovou činností rozumíme souhrn pohybů prováděných za účelem splnění pohybového úkolu.

Pohybové schopnosti jsou vrozené předpoklady pro kvalitu pohybu. Mohou být rozvíjeny v závislosti na podmínkách, u předškolního dítěte nejvíce během spontánních pohybových aktivit.

Pohybové schopnosti se dělí do dvou skupin, na kondiční pohybové schopnosti a koordinační pohybové schopnosti.

3. 1 Kondiční pohybové schopnosti

Mezi kondiční pohybové schopnosti řadíme schopnosti silové, vytrvalostní, do určité míry rychlostní a flexibilitu. Tyto schopnosti jsou nestálé, mohou se v závislosti na tréninku zlepšovat, ale pokud se neudržují, jejich úroveň klesá. (Dvořáková, 2007)

Dvořáková (2007) dále uvádí, že svalová schopnost je schopnost svalové koncentrace při překonávání odporu. Silové schopnosti jsou základem pohybové zdatnosti a je třeba je rozvíjet od nejmladšího věku. Avšak v předškolním věku je potřeba zapojovat co nejvíce svalů najednou, není vhodné cílené lokální posilování. Nikdy bychom neměli používat zátěže.

Podle Dvořákové (2007) se jako vytrvalostní schopnost označuje schopnost vytrvat poměrně dlouhou dobu v dané pohybové činnosti bez poklesu intenzity. Předškolní děti snášejí vytrvalostní zátěž vcelku dobře, pokud si mohou samy stanovit tempo a činnost je pro ně zábavná.

Rychlostní schopnost znamená co nejrychlejší provedení pohybu. Podílí se i na svalové zdatnosti a na koordinačních předpokladech. U menšího dítěte je z důvodu nevyzrálé centrální nervové soustavy delší doba zpracování podnětu a vedení vzruchu. I proto je kombinace rychlosti a obratnosti zejména v raném předškolním věku náročná. Optimální období pro upevnění a rozvoj rychlostních schopností je až mezi osmým až jedenáctým rokem života dítěte.

Flexibilitou, tedy pohyblivostní schopností, se rozumí rozsah pohybu v kloubech. U dětí omezení v kloubech nebývá. Mohou se ale projevit zkrácené svaly, čímž dochází k omezení v pohyblivosti. (Dvořáková, 2007)

3. 2 Koordinační pohybové schopnosti

Koordinační pohybové schopnosti jsou na rozdíl od kondičních pohybových schopností poměrně stabilní, ale je nutné je po delší dobu rozvíjet. Jsou to schopnosti obratnostního charakteru např. orientace, rytmičnost, schopnost rovnováhy a celková harmonie pohybu. Součástí obratnosti je i uvědomění si vlastního těla. (Dvořáková, 2007)

3. 3 Smíšené pohybové schopnosti

Měkota, Novosad (2005) specifikují ještě třetí skupinu pohybových schopností, tzv. hybridní (smíšenou skupinu). Do této skupiny řadí rychlostní schopnosti - reakční schopnost, akční rychlost a rychlostní sílu.

4. Pohybové dovednosti

Pohybovou dovednost můžeme dle Měkoty a Cubereka (2007) definovat takto: „*Motorickým učením a opakováním získaná pohotovost (způsobilost, připravenost) k pohybové činnosti, k řešení pohybového úkolu a dosažení úspěšného výsledku.*“

Dle Dvořákové (2007): „*Pohybovými dovednostmi označujeme **naučené** pohyby, které dítě nebo člověk dokáže prakticky realizovat.*“

Dle Měkoty, Blahuše (1983): „*Motorická dovednost může být vymezena jako **pohotovost** k úspěšnému vykonání určité pohybové činnosti. Primárně je podmíněna koordinačně a získává se učením*“

4. 1 Pohybové dovednosti lokomoční

Podle Měkoty a Cubereka (2007) jsou lokomoční aktivity součástí běžných aktivit člověka.

Dvořáková (2006) uvádí, že pohyb spočívající v přemísťování těla v prostoru může být velmi různorodý. U dětí je to nejdříve plazení a lezení, později chůze, běh a skoky či poskoky, dále i převaly. Všechny tyto dovednosti mají ve vývoji dítěte velký

význam, proto není vhodné kteroukoliv dovednost zkrátit nebo vynechat, naopak je vhodné vytvářet optimální podmínky pro jejich rozvoj. Tedy poskytovat čas i prostor a nabízet všemožná nářadí či prolézačky.

4. 1. 1 Lezení a plazení

S ohledem na vývojové kroky směřující ke vzpřimování postavy je nutné ve vývojové fázi přibližně v 6. měsících věku dítěte lezení podporovat oproti sezení. (Dvořáková, 2006)

Dítě se okolo 6. měsíce věku nejprve v poloze na bříšku opírá o dlaně a aktivně se převrací z břicha na záda. Později se začíná plazit a přibližně ve věku 9. měsíců se dokáže vzepřít na rukou a kolenou a začíná lézt po čtyřech. (Vágnerová, Valentová, 1994)

Lezení i všechny jeho formy, tedy plazení, lezení po kolenou, ve vzporu dřepmo aj., jsou pro vývoj dítěte velmi významné. Lezením se zaměstnává svalstvo celého těla, stimuluje se rozvoj svalové síly a významná je také souvislost lezení a správného držení těla. Změnou podmínek pro lezení, tedy lezení po žebřících, přes překážky, na stromech či prolézačkách se posiluje i koordinace a stimuluje se psychika dítěte, zejména jeho sebevědomí.

U starších dětí je vhodné podporovat lezení dřepmo. Tím se posiluje i pletenec ramenní a vydatněji se zatíží celý pohybový aparát

4. 1. 2 Chůze

„Chůze je cyklická lokomoční aktivita, při níž se střídá fáze jednooporová s fází dvojí opory.“ (Měkota, Cuberek, 2007, s. 70)

Dvořáková (2006) uvádí, že chůze vyplývá ze vzpřímeného držení těla s mírným náklonem vpřed, chodidla našlapují přes patu a postupně se odvíjejí ke špičce při zanožení v odrazu do dalšího kroku. Pohyb nohou doprovází opačný pohyb paží.

Dle Vágnerové, Valentové (1994) dítě kolem 12. měsíce aktivně chodí za ruku nebo s oporou.

K vývojovým znakům patří široká stopa, krátký krok, stálá flexe v kolenou a kyčlích, nášlap na celé chodidlo a neplynulost bez souběhu paží – ty udržují rovnováhu.

V předškolním věku je vhodné postupně odstraňovat výše zmíněné vývojové znaky a dále podporovat také orientaci v prostoru, chůzi v terénu i taneční varianty chůze. (Dvořáková, 2006)

4. 1. 3 Běh

„U většiny zvířat a také u předškolních dětí je běh ještě přirozenější pohybovou aktivitou než chůze.“ (Měkota, Cuberek, 2007, s. 72)

Dvořáková (2006) uvádí, že běh je dalším cyklickým lokomočním pohybem, ovšem od chůze se liší letovou fází, tedy momentem, kdy se tělo nedotýká podložky. Dítě s normálním růstem by mělo letovou fází ovládat nejpozději do tří let věku. Postupně dítě zvládá i souhyb paží.

Vývojové znaky jsou podobné jako u chůze, krátký krok, široká stopa, došlap na celé chodidlo, neplynulost, paže udržující rovnováhu.

Pomocí her je třeba podporovat a stimulovat pružnost v kloubech dolních končetin, pružnost chodidel pohybem na špičky, rytmizovaný běh, běh se souhyby paží aj. (Dvořáková, 2006)

4. 1. 4 Skoky a jejich kombinace

Skok je přirozený pohyb k překonání výšky či dálky. Velmi důležitá je dynamická síla dolních končetin, švih paží a souhra dalších částí těla.

Dítě postupně dokáže seskočit z nízké překážky, zvládá skoky na místě, skok odrazem snožmo, skok stranou a vzad a skok do dálky a do výšky. V období předškolního věku se rozvíjí odraz snožmo a odraz jednou nohou z kroku. (Dvořáková, 2006)

4. 2 Pohybové dovednosti nelokomoční

Pohybové dovednosti nelokomoční jsou změny poloh těla, pohyby částí těla, vnímání vlastního těla, orientace v tělním schématu a rovnovážné polohy. Jsou to nejjednodušší polohy běžného života – stoj, stoj rozkročný, sed, leh, leh na břiše, podpor sedmo i ležmo, leh na boku (pro děti obtížný z hlediska rovnováhy), vzpor dřepmo, vzpor klečmo, klek.

Děti v předškolním věku nemají ještě nad svým tělem dostatečnou kontrolu, proto přesnější provedení těchto pohybů vyžaduje pravidelné opakování. Vhodným prostředkem je jóga. (Dvořáková, 2006)

4. 3 Pohybové dovednosti manipulační

Jako pohybové schopnosti manipulační se označují schopnosti manipulovat s různými předměty horními, ale i dolními končetinami, a rovněž ovládnutí předmětů pomocí jiných částí těla (hlava, záda, kolena aj.). Nelze opominout ani ovládnutí předmětů pomocí dalších pomůcek – pátky, hokejky apod. Veškeré předměty jsou pro děti inspirací a zároveň podnětem k manipulování, jež vyžaduje i přizpůsobení úchopu. (Dvořáková, 2006).

5. Pohybová zdatnost dětí

„Tělesná zdatnost charakterizuje schopnost se vyrovnat s nároky okolí v tělesné oblasti. Na schopnosti vyrovnat se s těmito nároky se podílí svaly, ale také vnitřní orgány, především plíce, srdce a cévy.“ (Dvořáková, 2000, s. 33)

Dále Dvořáková (2000) uvádí, že základní složky zdatnosti jsou aerobní zdatnost (vytrvalost), svalová zdatnost (svalová síla, svalová flexibilita a svalová vytrvalost) a složení těla.

6. Testy základní motorické výkonnosti

Test je určitý typ zkoušky. Motorickým testem rozumíme zkoušku, jejímž cílem je měření výkonu v zadaném pohybovém úkolu s danými pravidly vyjádřit kvantitativní výsledek konkrétními čísly (centimetry, sekundy apod.). Testování tedy znamená provedení zkoušky a zapsání čísel, které jsme nazvali měřením. (Měkota, Blahuš, 1983 a Neuman, 2003)

Měkota, Blahuš (2003) dále uvádějí, že standardizace vyžaduje i použití standartních pomůcek (náčiní, měřících přístrojů), přesnou, promyšlenou a pro všechny respondenty stejnou instrukci. Testová situace (pomůcky, přístroje, zadání) by rovněž měla být reprodukovatelná i v jiném čase a místě.

6. 1 Vlastnosti motorických testů

Validita – platnost testu vystihuje, jak dobře test měří to, co je předmětem testování.

Vyjadřuje se koeficientem 0-1, přičemž čím vyšší má koeficient hodnotu, tím jistější je, že probíhá skutečně měření toho, co je předmětem měření.

Reliabilita – spolehlivost neboli míra přesnosti. Vyjadřuje se pomocí statistických metod.

Objektivita – souhlasnost je stupněm shody testových výsledků získaných různými rozhodčími či časoměři. (Neuman, 2003)

6. 2 Vybrané testy základní motorické výkonnosti

Nejčastěji se při diagnostikování základní motorické výkonnosti využívají terénní (kondiční) testy nebo testy zdatnosti. Obvykle jsou uspořádány do sestav, testových baterií nebo testových profilů, jejichž obsahem bývá 4-10 jednotlivých testů. Součástí je i základní somatometrie, např. BMI (body mass index¹), někdy i dotazník pohybové

---

¹ Body mass index je veličina zohledňující tělesnou výšku i tělesnou hmotnost. Užívá se pro hodnocení stavu výživy a je jedním z ukazatelů obezity. (Dvořáková, Baboučková, Justíán, 2010)

aktivity. Pro vyhodnocení je nutno mít určitou oporu, tedy normu nebo kritérium (standart či limit). (Měkota, Cuberek, 2007)

Tabulka vybraných testů základní motorické výkonnosti a zdatnosti (Měkota, Cuberek, 2007)

6. 3 Testování motoriky u předškolních dětí

Dvořáková, Baboučková, Justián (2010, s.10) uvádějí, že: „...testování a hodnocení úrovně motorické výkonnosti dětské předškolní populace se u nás věnuje menší pozornost, než by bylo žádoucí.“

„...U předškolních dětí je obtížné stanovit validní testovou baterii. Obvykle jsou používány testy a testové baterie ke zjišťování úrovně dovedností, méně ke zjištění zdatnosti, protože je velmi obtížné tyto dvě oblasti v terénním testování dětí oddělit.“

V roce 1977 byla v České republice Pařízkovou a Berdychovou realizována u dětí předškolního věku rozsáhlá měření a testování základních pohybových dovedností, a tím byla získána data potřebná k nejjednoduššímu hodnocení tělesné zdatnosti. (Dvořáková, Baboučková, Justián, 2010)

Na tato měření navázala v roce 2010 společnost Happy Time sdružení, která pod vedením doc. H. Dvořákové a kol. realizovala Studii pohybové výkonnosti předškolních dětí, jejímž cílem bylo srovnání růstu a motorického vývoje současné populace předškolních dětí s výsledky celostátního výzkumu v roce 1977. Byla měřena tělesná výška a tělesná hmotnost pro výpočet BMI, v pohybových dovednostech byly měřeny hodnoty v běhu na 20 metrů, skok z místa odrazem snožmo a hod kriketovým míčkem pravou a levou rukou. Celkově se do studie zapojilo 2090 dětí.

Výsledkem této srovnávací studie je:

- a) Pokračuje generační nárůst výšky a hmotnosti.
- b) Mírná tendence k růstu BMI oproti výsledkům z roku 1977.
- c) Motorická výkonnost s věkem roste.

- d) Zvýšení úrovně dětí z velkoměsta a zhoršení u dětí z obcí pod 2000 obyvatel oproti výsledkům z roku 1977.
- e) Motorická výkonnost v historickém srovnání stagnující nebo horší (nejvíce v hodů, který je náročný na koordinaci).

7. Vymezení pojmu lesní mateřská škola

Lesní mateřská škola (dále jen LMŠ) je alternativní předškolní zařízení.

„Alternativní škola je obecný termín pokrývající všechny druhy škol (soukromé i veřejné), které mají jeden podstatný rys: odlišují se od hlavního proudu standartních (běžných, normálních) škol vzdělávacího systému“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2009, s. 16)

Základním znakem LMŠ je, že většina programu probíhá venku, za každého počasí, v prostředí přírody. (Vošahlíková, 2012)

Nejčastěji se objevuje termín lesní mateřská škola (*forest kindergarten, waldkindergarten*). Les samotný, však není v konceptu LMŠ podmínkou. V zásadě jde o otevřené přírodní prostředí, proto se můžeme setkat i s názvy jako přírodní (*Naturkindergarten*), outdoorová či zelená mateřská škola. V Německu se v přímořských oblastech objevují i pobřežní nebo ostrovní mateřské školy (*Strandkindergarten*). Převažuje ovšem počet LMŠ, proto se tento výraz používá pro tuto formu předškolního vzdělávání. (Vošahlíková, 2009)

7. 1 Vývoj lesních mateřských škol

Historie lesních mateřských škol začala ve Skandinávských zemích. Už v roce 1892 byla ve Švédsku založena organizace nabízející aktivity pro všechny věkové skupiny z oboru přírodní pedagogiky. (Kapuciánová, 2010)

7. 1. 1 Dánsko

Za zakladatelku lesních mateřských škol je považována dánská matka Ella Flatau, která se svými čtyřmi dětmi pravidelně trávila čas výlety do lesa. Časem se k ní přidávali další rodiče a známí, až v roce 1954 vznikla občanská iniciativa, která sdružovala příznivce této myšlenky, a byla založena první lesní mateřská škola.

V současné době je v Dánsku přibližně 100 zařízení fungujících na principech LMŠ. (Kapuciánová, 2010)

7. 1. 2 Německo

První LMŠ v Německu vznikla roku 1968 a doposud funguje. Paní Uršula Sube založila školku nezávisle na dánském vzoru. (Uzel, 2010)

V roce 1993 byla založena první LMŠ v Německu podle dánské koncepce a po jejím úspěchu následoval velký zájem o tuto formu předškolního vzdělávání. Zpočátku koncept nezískal podporu státu, ale po roce 2000, kdy vznikl Spolkový svaz přírodních a lesních mateřských škol (Bundesverband der Natur und Waldkindergarten), došlo v Německu k významnému navyšování počtu LMŠ. (Kapuciánová, 2010)

V současné době funguje v sousedním Německu více než 1000 LMŠ a jejich počet stále narůstá. (Vošahlíková, 2009b)

7. 1. 3 Švédsko

Ve Švédsku byla založena první LMŠ v roce 1985. Inspirací jí byl pedagogický směr *Skogsmulle*. Jde o směr ve Švédsku tradičně užívaný, který podporuje péči o přírodu a lásku k ní. Každý čtvrtý obyvatel Švédska byl během svého dětství ovlivněn tímto pedagogickým konceptem.

Dnes ve Švédsku funguje přibližně 180 LMŠ. (Uzel, 2010)

7. 1. 4 Česká republika

V roce 2007 vznikla na Liberecku první LMŠ - Zelená školka. Zázemím pro dvě matky-učitelky, jejich vlastní děti a děti zájemců z okolí byl statek a okolní příroda.

Občanské sdružení Ekodomov navázalo na výše uvedenou školku a začalo v Praze od září 2009 provozovat Dětský dopolední klub Šárynka, který se hlásí k myšlence LMŠ. V současné době již funguje jako LMŠ s celodenním provozem. Zázemí dětem poskytuje vytápěná mongolská jurta. (Vošahlíková, 2012)

Od roku 2011 občanské sdružení Lesní klub Hvozdík, založené nadšenými rodiči, zprovoznilo LMŠ rovněž se zázemím v jurtě. Jako LMŠ pro děti 3 – 7 let funguje čtyři dny v týdnu, jeden den nabízí své zázemí a aktivity rodičům s dětmi do 3 let.

Podobných občanských sdružení je po celé České republice v současné době několik desítek a vznikají postupně další.

7. 1. 4. 1 Lesní třída při mateřské škole

Dnes již několik LMŠ funguje jako integrovaná lesní třída běžné mateřské školy. Tyto lesní třídy jsou zařazené do rejstříku škol. Patří mezi ně i lesní třída Lesníček při Mateřské škole Semínko v Toulcově dvoře v Praze 4 nebo lesní třída Javorka při Mateřské škole Sluníčko pod střechou v Praze 5. (Kapuciánová, 2010)

7. 2 Hlavní znaky lesních mateřských škol

Vošahlíková (2012) uvádí, že základní charakteristiky LMŠ lze definovat takto:

1. Celoroční pobyt venku za každého počasí.
2. Není špatné počasí, pouze špatné oblečení.
3. Zázemí LMŠ má charakter občasně využívaného vyhřívatelného přístřeší.
4. Základní prostředí výchovy je v přírodě, zpravidla v lese.
5. Třidu tvoří zpravidla 15 dětí a nejméně dva dospělí.
6. Základem pro pobyt venku je vzájemná důvěra.

7. Zásadní je dobrá komunikace s komunitou a rodiči.
8. Hlavním východiskem pro vzdělávací program je situace, spontánní hra a praktická zkušenost dětí.
9. LMS rozvíjí děti všestranně v souladu s RVP PV.

„Práce s dětmi je propojována s ročními obdobími. Prostřednictvím osobních zkušeností a zážitků se děti seznamují s přírodními zákony, učí se vzájemné spolupráci, rozvíjejí pozorovací schopnosti a rozvíjejí sebedůvěru. V lesních mateřských školách nechybí činnosti výtvarné, ani činnosti zaměřené na jemnou motoriku, rozvoj řeči a školní připravenost.“ (Kapuciánová, 2010)

7. 3 Podmínky a legislativa umožňující provoz lesní mateřské školy

Základní právní rámec pro činnost mateřské školy stanovuje:

- Školský zákon č.561/2004 Sb.
- Vyhláška č. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání, ve znění vyhlášky č. 43/2006 Sb.

Tyto právní předpisy jsou závazné pro všechny mateřské školy v České republice, jež jsou zařazeny do rejstříku škol a školských zařízení Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy ČR.

7. 3. 1 Počet pedagogických pracovníků a velikost skupiny dětí

Podle vyhlášky o předškolním vzdělávání (§2): *„má MŠ nejméně 13 dětí, třída MŠ se naplňuje do počtu 24 dětí, ze zákona může zřizovatel povolit výjimku až na 28 dětí ve třídě. Při pobytu mimo místo, kde se uskutečňuje vzdělávání, určí ředitel MŠ k zajištění bezpečnosti dětí počet pedagogů tak, aby na jednoho pedagoga připadalo nejvýše*

a) 20 dětí z běžných tříd

b) 12 dětí ve třídě, kde jsou zařazeny děti se zdravotním postižením“

(<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-14#p2>)

Pravidlem pro LMŠ v Německu je, aby na více než 3 děti dohlížely 2 osoby, z toho jeden je pedagog s pedagogickým vzděláním. Optimální poměr je 12 – 22 dětí na nejméně dvě dospělé osoby.

Dle průzkumu Asociace LMŠ je v českých LMŠ v průměru 12 dětí na 2 – 3 dospělé osoby. (Vošahlíková, 2012)

V tomto směru tedy LMŠ pracují v souladu s předpisy.

7. 3. 2 Zázemí

Vyhláška č. 410/2005 Sb. hygienické požadavky na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých nařizuje podle §4 (1) „*Prostorové podmínky a vnitřní uspořádání v zařízeních pro děti předškolního věku musí umožňovat volné hry dětí, jejich odpočinek, osobní hygienu s otužováním a tělesným cvičením. Na jedno dítě musí plocha denní místnosti užívaná jako herna a ložnice činit nejméně 4 m²; je-li ložnice stavebně oddělena, musí plocha denní místnosti činit nejméně 3 m² na jedno dítě*“ (<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-410#f2954240>)

Oblíbeným zázemím pro LMŠ bývá indiánské týpí, či mongolská jurta. Kruhový půdorys podporuje soudržnost skupiny, sezení v kruhu pomáhá navozovat atmosféru. Průměr jurty bývá 6 - 8 m.

Dalším typem zázemí může být maringotka, chata, srub či jiné podobné prostory.

Zázemí LMŠ je určeno zejména k uložení pomůcek, náhradního oblečení dětí, někdy k vaření. Není primárně určeno pro celodenní pobyt dětí, pro program s dětmi je využíváno jen příležitostně – v případě extrémního počasí či pro odpočinek dětí po obědě. (Vošahlíková, 2012)

V tomto bodě LMŠ nesplňují legislativní podmínky, musí žádat o výjimku.

7. 3. 3 Hygiena a stravování

Požadavky na hygienická zařízení stanovuje vyhláška č. 410/2005 Sb. o hygienických požadavcích (zkráceno): „*Počty hygienických zařízení pro děti předškolního věku se stanoví takto: záchody a umývárny u těchto zařízení se nedělí podle pohlaví a na 5 dětí musí připadat 1 dětská mísa a 1 umyvadlo. Umývárna se vybavuje 1 až 2 sprchami.*“ (<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-410>)

LMŠ, která disponuje minimálním zázemím, nesplňuje současné hygienické podmínky. V současné době vzniká materiál v kompetenci Ministerstva zdravotnictví, který by měl legislativně vymezovat zajištění hygienických podmínek v LMŠ. Konkrétně řeší zajištění stravování, vody, toalet a nakládání s odpady.

Pitná voda musí být zajištěna:

- přípojkou k veřejnému vodovodu
- ze studny s prokazatelně kontrolovanou kvalitou vody
- dovozem v barelu z ověřeného zdroje. Barel opatřený výpustí lze považovat za zajištění tekoucí pitné vody. (Vošahlíková, 2012)

LMŠ v tomto ohledu splňuje legislativní podmínku, pokud je zdroj vody zřízen dle výše uvedených podmínek.

Stravování se řídí vyhláškou č. 137 a vyhláškou č. 107 o školním stravování. Vzhledem k častému pobytu mimo mateřskou školu je třeba zvážit i možnost mimoškolního stravování, kterému se rovněž věnuje výše uvedená vyhláška.

Do LMŠ si obvykle děti nosí vlastní svačinu z domova, někde si nosí i studený oběd. V některých LMŠ je oběd se souhlasem rodičů zpravidla dovážen a nádobí odváženo zpět. (Rubešová, 2010)

Dovozem jídla je splněn požadavek stanovený vyhláškou.

7. 3. 4 Časové podmínky provozu

Mateřská škola s celodenním provozem poskytuje vzdělávání déle než 6,5 hodiny denně, nejdéle však 12 hodin denně. Mateřská škola s polodenním provozem nejdéle 6,5 hodiny denně.

LMŠ bývá často polodenní zařízení, kde je program zakončen obědem. Vzhledem k poptávce rodičů však přibývá LMŠ, kde se odpočívá ve vlastním zázemí a dále se pokračuje odpoledním programem.

Pokud mají LMŠ být alternativní formou předškolního vzdělávání, je podmínkou, aby byly v provozu celoročně. (Vošahlíková, 2009)

V tomto směru splňují LMŠ legislativní podmínky.

7. 3. 5 Pobyty venku

Vyhláška 410/2005 Sb. o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, §21. „*Doba pobytu venku je zpravidla 2 hodiny dopoledne, odpoledne se řídí délkou pobytu dětí v zařízení. V letních měsících se provoz přizpůsobí tak, aby bylo možné provádět venkovní činnost dětí ve venkovním prostředí pozemku i stíněných teras v co největším rozsahu.*“ (<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-410#f2954346>)

Tento bod LMŠ splňují.

Dle Rubešové (2010) některé mateřské školy tráví pobytem venku jen 45 minut denně a v případě deště nechodí ven dokonce vůbec. Podle jejího šetření je v letních měsících pobyt venku delší než v zimě.

7. 3. 6 Rámcově vzdělávací program pro předškolní vzdělávání a lesní mateřské školy

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) „*vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku*“. (Smolíková, 2006, s. 4) Je to dokument závazný pro všechny mateřské školy a přípravné třídy základních škol zařazené do sítě škol a školských zařízení MŠMT.

RVP PV poskytuje základní informace, pokyny a podněty k tvorbě školního vzdělávacího programu, vymezuje cíle, obsah i podmínky předškolního vzdělávání.

Každá škola si vytváří vlastní školní vzdělávací program v souladu s principy zformulovanými v RVP PV.

V současném vzdělávání jsou klíčové kompetence pěti oblastí předškolního vzdělávání² cílem vyjádřeným formou výstupů. Obecně jsou vyjádřeny jako soubory předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro rozvoj každého dítěte. (Smolíková, 2006)

„Pro etapu předškolního vzdělávání jsou za klíčové kompetence považovány tyto kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence činnosti a občanské.“ (Smolíková, 2006)

Všechny kompetence zakotvené v RVP PV je možné rozvíjet i ve venkovním prostředí, žádná z kompetencí není vázána na pobyt ve vnitřních prostorech. (Kapuciánová, 2010)

8. Vliv pobytu v přírodě na rozvoj motoriky

Dvořáková (1995) říká, že zdravotní prohlídky dětí předškolního věku v ČR ukazují, že vzrůstá počet dětí s vadným držením těla a s ochablým svalstvem. Jako jeden z hlavních důvodů je uváděn jednak nedostatek pohybové stimulace, a jednak omezená možnost spontánního pohybového vyžití.

Jančaříková, Kapuciánová (2013) uvádějí, že ve světě byla provedena řada průzkumů, které porovnávaly schopnosti a dovednosti dětí předškolního věku v zařízeních, kde děti chodí ven jen na jednu až dvě hodiny denně, s dětmi, jež jsou venku celý den.

Výzkum zaměřený na motoriku, který proběhl ve Švýcarsku při Institutu pro psychologii na Univerzitě ve Fribourgu pod vedením psychologky Sarah Kiener v roce 2003, byl uskutečněn ve třech typech mateřských škol. V pěti klasických mateřských školách; v pěti mateřských školách s jedním dnem v týdnu s pobytem v lese a ve čtyřech LMS. Podařilo se shromáždit výsledky o 181 dětech. Děti z LMS dosáhly výrazně větších pokroků v hrubé motorice ve srovnání s dětmi z běžných mateřských škol. Mezi dětmi z běžných mateřských škol a dětmi, které mají v mateřské škole

---

² Oblasti předškolního vzdělávání: biologická (Dítě a jeho tělo), psychická (Dítě a jeho psychika), interpersonální (Dítě a ten druhý), sociálně-kulturní (Dítě a společnost) a environmentální (Dítě a svět).

zaveden jeden den v týdnu v lese, nebyly v motorice významné rozdíly. Nepotvrdily se obavy některých rodičů, že děti z lesních škol mají nedostatky v oblasti jemné motoriky.

Terapeutka psychomotoriky Letieri ve Švýcarsku vedla screeningový motorický test s 12 dětmi z lesní a 17 dětmi z běžné mateřské školy. Předškolní děti z LMŠ si vedly v testech hrubé motoriky lépe, v oblasti jemné motoriky se neukázaly žádné významné rozdíly. (Kapuciánová, 2010)

B. PRAKTICKÁ ČÁST

9. Vymezení cíle a formulace hypotéz

9. 1 Cíl práce

Cílem práce je změřit a porovnat základní pohybové dovednosti dětí pravidelně docházejících do lesní mateřské školy či integrované lesní třídy při mateřské škole a dětí docházejících do mateřské školy běžného typu.

Pro přehlednost budou dále v textu užívány zkratky pro lesní mateřskou školu a integrovanou lesní třídu při běžné mateřské škole LMS a pro mateřskou školu běžného typu BMŠ.

9. 1. 1 Dílčí cíle

- 1) Zjistit, jakou část času a procentuálně vyjádřit jakou část času stráveného v mateřské škole děti věnují pobytu v přírodě a přirozeným pohybovým aktivitám venku.
- 2) Změřit a porovnat mezi jednotlivými mateřskými školami úroveň motorické dovednosti dětí, konkrétně hod tenisovým míčkem preferovanou rukou.
- 3) Změřit a porovnat mezi jednotlivými mateřskými školami úroveň motorické dovednosti dětí, konkrétně běh na 20 m s vysokým startem.
- 4) Změřit a porovnat mezi jednotlivými mateřskými školami úroveň motorické dovednosti dětí, konkrétně skok daleký z místa odrazem snožmo.

9. 2 Hypotézy

Hypotéza č. 1: Předpokládám, že děti z lesní mateřské školy budou trávit pohybovými aktivitami venku více času než děti z běžné mateřské školy.

Hypotéza č. 2: Domnívám se, že lepších výsledků v hodu tenisovým míčkem preferovanou rukou dosáhnou děti, které navštěvují lesní mateřskou školu nebo integrovanou lesní třídu při běžné mateřské škole než děti, které navštěvují běžné mateřské školy.

Hypotéza č. 3: Domnívám se, že lepších výsledků v běhu na 20 m s vysokým startem dosáhnou děti, které navštěvují lesní mateřskou školu nebo integrovanou lesní třídu při běžné mateřské škole než děti, které navštěvují běžné mateřské školy.

Hypotéza č. 4: Domnívám se, že lepších výsledků ve skoku dalekém z místa odrazem snožmo dosáhnou děti, které navštěvují lesní mateřskou školu nebo integrovanou lesní třídu při běžné mateřské škole než děti, které navštěvují běžné mateřské školy.

Hypotéza č. 5: Domnívám se, že děti pravidelně docházející do lesní mateřské školy nebo lesní třídy při běžné mateřské škole, budou mít celkově lepší výsledky v testovaných pohybových dovednostech oproti dětem, které pravidelně docházejí do běžných mateřských škol.

10. Metodologie výzkumu

10. 1 Metoda pozorování (kvalitativní metoda)

K ověření hypotéz a dosažení cílů práce nejprve proběhlo šetření kvalitativního charakteru, při kterém byly použity techniky **analýzy** dostupné dokumentace dané mateřské školy a dále srovnávací analýza jednotlivých mateřských škol metodou **pozorování**.

Každou vybranou mateřskou školu jsem navštěvovala po dobu 3 dnů. Své pozorování jsem zaměřila zejména na podmínky, které daná mateřská škola dětem

nabízí (např. prostředí, velikost, vybavení aj.), na organizační strukturu, režim dne, četnost pohybových aktivit, zejména spontánních, a především na pobyt venku.

10. 2 Testování přímým měřením a statistické metody (kvantitativní metody)

Jako hlavní metodu jsem zvolila kvantitativní metodu **testování pohybové motoriky přímým měřením** s reálnými čísly a **statistický průměr**. Využity byly standardizované testy a následně byla provedena komparace získaných dat.

Pro přehlednost budou dále v textu užívány zkratky pro lesní mateřskou školu a integrovanou lesní třídu při běžné mateřské škole LMŠ a pro mateřskou školu běžného typu BMŠ.

10. 3 Výzkumný soubor

Z každého výzkumného souboru (celkem čtyři soubory) se účastnilo měření vždy 14 – 16 dětí, polovina chlapců a polovina děvčat ve věku 4 roky – 6 let a 6 měsíců. Děti, které se měření účastnily, ale jejich věk neodpovídal zadanému věkovému kritériu, nebyly do výsledků zahrnuty. Široké věkové rozpětí (4- 6,5 let) jsem zadala z toho důvodu, že v LMŠ nebyla užší věková kategorie zastoupena dostatečně početně. Stejně tak jsem do testování nezahrnula děti, které docházejí střídavě do LMŠ a BMŠ. Chlapci a dívky byli vyhodnocováni zvlášť.

Výsledky měření byly získány od celkem 60 dětí.

Všechny výsledky výzkumu jsem zapisovala do předem připravených záznamových archů a tabulek.

10. 4 Analýza jednotlivých mateřských škol (výzkumných souborů) metodou pozorování

„Pozorování jako vědecká metoda je cílevědomé, plánovité a soustavné vnímání výchovných jevů a procesů, které směřuje k odhalování podstatných souvislostí a vztahů sledované skutečnosti.“ (Skalková, 1983)

Pro výzkum jsem zvolila čtyři mateřské školy (výzkumné soubory). Pomocí metody pozorování jsem analyzovala prostředí, podmínky, organizační strukturu dané mateřské školy a testovala měřením pohybové dovednosti na vzorku dětí navštěvujících konkrétní mateřskou školu. První a druhá mateřská škola jsou mateřské školy běžného typu, další dvě jsou lesní mateřské školy, přičemž jedna z nich je integrovanou lesní třídou při běžné mateřské škole.

10. 4. 1 Analýza mateřské školy I

První analyzovanou mateřskou školou je BMŠ umístěna na okraji velkoměsta (Prahy), poblíž lesa. Vnitřní prostory jsou dostatečně velké, každá ze čtyř heterogenních tříd má k dispozici vlastní tělocvičnu (sloužící i jako ložnice), hernu a třídu se stolky. K mateřské škole patří i rozlehlá zahrada se vzrostlými stromy, jež sousedí s lesem. Děti mají k dispozici dvě skluzavky a různé druhy prolézaček. Samozřejmostí je i množství pomůcek, které si děti mohou kdykoliv půjčit. V bezprostředním okolí je i nové dětské hřiště s lanovým centrem a smíšený les. Hlavní filozofií této mateřské školy je osobnostní rozvoj dítěte, upevňování jeho sebevědomí, získávání zkušeností a znalostí vlastním poznáváním a učením na základě prožitků. Proces vzdělávání je postaven na vnitřní motivaci dítěte, na jeho zájmu a spontánní účasti při činnostech.

10. 4. 2 Analýza mateřské školy II

Druhá analyzovaná školka je BMŠ šestitřídní, z čehož jedna třída je integrovaná lesní, umístěná uprostřed sídliště ve velkoměstě s dobrou dostupností do přírodní rezervace (Prokopské údolí). Vnitřní prostory jsou podobné jako v BMŠ I, tzn. 3 místnosti, jež jsou k dispozici každé třídě. Zahrada je rovněž dostatečně velká

se vzrostlými stromy, vybavena prolézačkami, houpačkami a dalšími herními prvky. I zde mají děti k dispozici velké množství snadno dostupných pomůcek.

Učitelky zde pracují podle ŠVP PV, jehož hlavním cílem a zároveň filozofií školy je zdravý tělesný, psychický a sociální vývoj dítěte a vytváření optimálních podmínek pro jeho individuální osobnostní rozvoj v návaznosti na jeho výchovu v rodině a rovněž v úzké součinnosti s rodinou.

10. 4. 3 Analýza mateřské školy III

Třetí analyzovanou mateřskou školou je lesní třída při běžné mateřské škole, inspirovaná koncepcí LMŠ. Tato třída je součástí BMŠ II, má tedy stejně blízko výše zmiňovanou přírodní rezervaci, kterou téměř denně využívá. Jako zázemí vlastní maringotku na zahradě mateřské školy, která se využívá zejména pro případ odpoledního odpočinku v případě deště nebo chladného počasí. V případě dobrého počasí odpočívají děti po obědě na karimatkách na zahradě mateřské školy. K dispozici mají i jednu menší místnost přímo v budově BMŠ. Tato je připravena pro případ extrémního počasí

Analýzou dokumentů a rozhovorem s učitelkou jsem zjistila, že vzdělávací koncepce vychází ze stejného ŠVP PV jako BMŠ II, jejíž je součástí, cíle a filozofie obou mateřských škol jsou tedy totožné.

10. 4. 4 Analýza mateřské školy IV

Čtvrtou a poslední mateřskou školou, kterou jsem analyzovala, pozorovala, vedla rozhovor s učitelkami a provedla testování pohybových dovedností dětí, je LMŠ u vesnice vzdálené asi 15 km od Prahy. Jedná se o občanské sdružení a tato mateřská škola nemá akreditaci MŠMT.

Pedagogická koncepce LMŠ je inspirovaná Waldorfskou pedagogikou, ostatními LMŠ a ekoškolkami a jejím smyslem je být pozorným a laskavým průvodcem dětí. *„Vnímáme každé dítě jako jedinečnou bytost, respektujeme jeho schopnosti, odlišnosti, zvyklosti a prostředí, ze kterého vychází, s ohledem na vývojovou fázi, v níž se právě nachází.“* (Gazdová, 2013)

10. 5 Metoda přímého měření pohybových dovedností

Měření a sběr dat probíhalo v období březen – duben 2014. Podmínky (terén, počasí) byly vždy přibližně stejné.

Děti byly měřeny ve třech základních motorických testech, které se vztahují k základním pohybovým dovednostem a dle Dvořákové (2010) mohou být i prostředkem nejjednodušeji hodnocené tělesné zdatnosti.

- a) hod tenisovým míčkem preferovanou (dominantní) rukou (koordinace, síla horních končetin)

Testované dítě házelo tenisovým míčkem určeným směrem. K hodu děti používaly preferovanou ruku, dle laterality. Každé dítě mělo tři pokusy, do výsledku se započítával nejdelší hod od čáry odhodu k bližší straně dopadu míčku. Výsledek je uváděn v metrech a setinách metrů.

- b) běh na 20 m s pevným startem (rychlost)

Testované dítě startovalo od startovní čáry vysokým startem (ze stoje) na sluchový a zvukový signál. Každé dítě mělo tři pokusy, do výsledků se započítával nejlepší čas v sekundách a desetinách sekund.

- c) skok daleký z místa odrazem snožmo (dynamická síla dolních končetin a obratnostní schopnost)

Testované dítě skákalo snožmo od startovní linie. Každé dítě mělo tři pokusy, přičemž v případě přešlapu nebo pádu vzad po doskoku se pokus nepočítal, ale opakoval. Měřena byla vzdálenost od startovní čáry po bližší patu testovaného. Výsledek se zapisoval v centimetrech.

K měření času (běh na 20 m) jsem použila mechanické stopky, k měření délky hodu tenisovým míčkem a skoku z místa odrazem snožmo pásmo s max. délkou 10 m.

Při zpracování tabulek a grafů jsem použila matematickou metodu aritmetického průměru, kdy jeho výpočtem získáme průměrnou hodnotu ze všech získaných prvků, vyjádřených čísly. (Stejskal, 1976)

11. Výsledková část

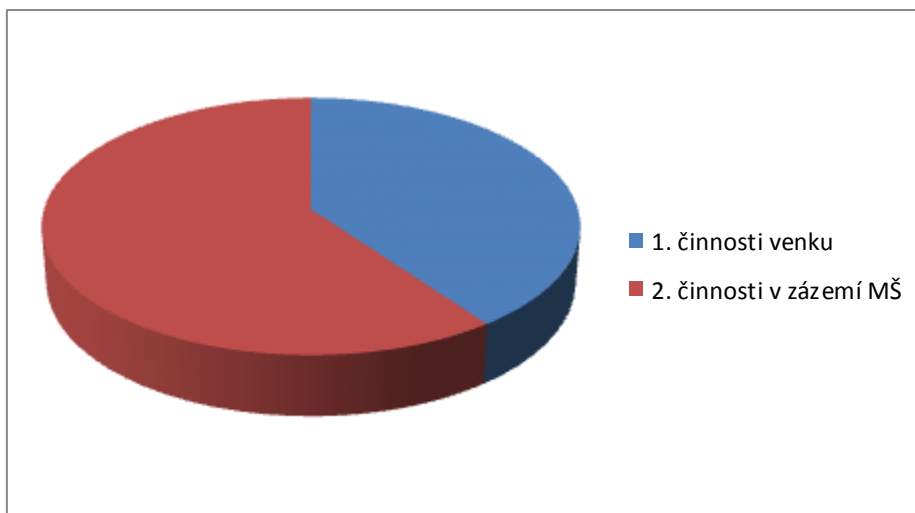
V této části jsou uvedeny grafy s výsledky získanými analýzou dokumentů a pozorováním zaměřeným na délku činností venku v jednotlivých výzkumných souborech a následně tabulky a grafy s výsledky měření pohybových dovedností dětí (hod tenisovým míčkem preferovanou rukou, běh na 20 m, skok z místa odrazem snožmo) ve čtyřech výzkumných souborech.

11. 1 Podíl času stráveného činnostmi venku a času stráveného v zázemí mateřské školy

Závěry týkající se podílu času stráveného pobytem venku, ke kterým jsem došla analýzou dokumentů jednotlivých mateřských škol (školní vzdělávací plány, třídní plány, třídní knihy, školní řády), jsem procentuálně vyjádřila v grafech. V nich je uveden maximální možný podíl činností venku z celkového času, kdy je daná mateřská škola v provozu. Tento maximální čas, který mohou děti trávit venku, je obvykle možný v letním, někdy i jarním období.

11. 1. 1 Běžná mateřská škola I

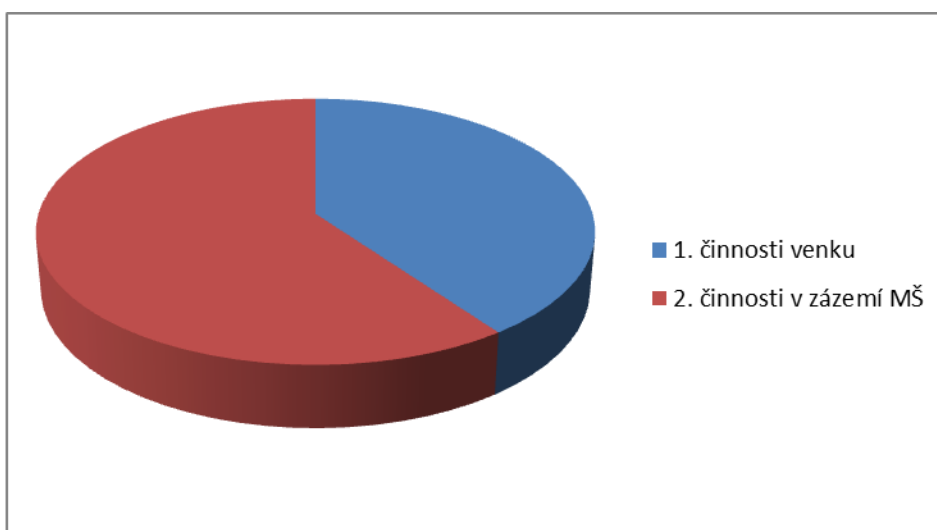
Analýzou dokumentů mateřské školy, pozorováním a rozhovorem s učitelkami se ukázalo, že pobyt dětí venku je závislý na ročním období a počasí a pohybuje se přibližně od 1,5 hodiny do 4,0 hodiny denně, což je max. 40 % provozní doby BMŠ. Provozní doba je 6,30 – 17,00 hod, tedy 10,5 hod denně. Pohybové činnosti (jednak řízené, ale především spontánní) jsou hlavní náplní při pobytu venku.

Graf č. 1. - Podíl činností venku a v zázemí MŠ v BMŠ I (Výzkumný soubor I).

11. 1. 2 Běžná mateřská škola II

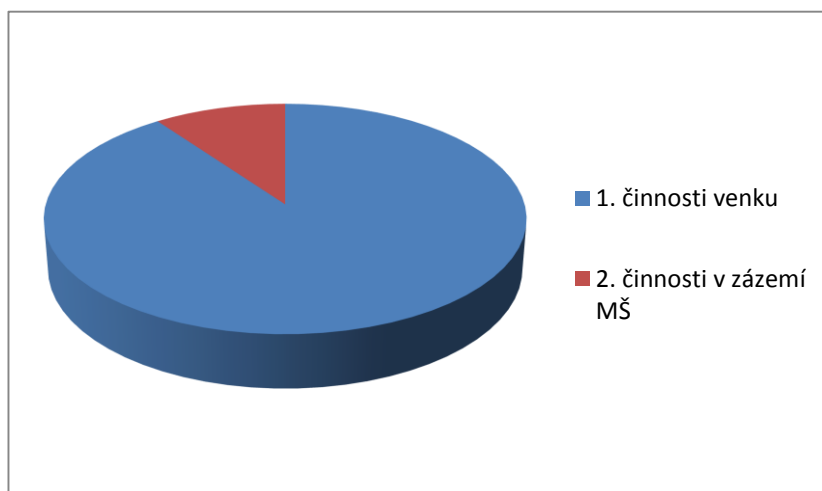
Délka času, který mohou děti trávit venku, je stejně jako v BMŠ I závislá na počasí a opět se pohybuje mezi 1,5 – 4,5 hodinami denně, což je přibližně 40 % provozní doby BMŠ, tj. 6,30 – 17,30 hod. Tyto informace byly získány metodou pozorování a rozhovoru s učitelkami této mateřské školy. Pohybové aktivity jsou rovněž hlavní náplní při pobytu venku. Analýza dokumentů školy ukázala, že režim dne je v obou výše zmiňovaných mateřských školách téměř identický.

Graf č. 2 - Podíl činností venku a v zázemí MŠ v BMŠ II (Výzkumný soubor II).

11. 1. 3 Integrovaná lesní třída při běžné mateřské škole

Provoz této LMŠ je 8,30 – 14,00 hod a pobyt dětí venku činí cca 70 – 90% provozní doby. Děti jsou venku kromě oběda (30min) stále, jen v případě chladného počasí odpočívají po obědě v maringotce.

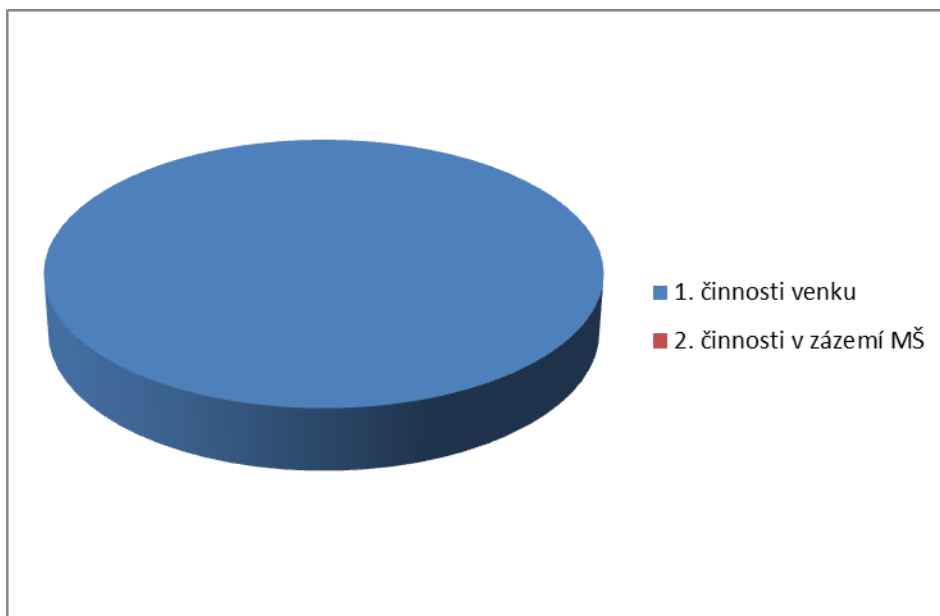

Graf č. 3 - Podíl činností venku a v zázemí MŠ v integrované lesní třídě při BMŠ (Výzkumný soubor III).

11. 1. 4 Lesní mateřská škola

V této LMŠ jsou děti celkem 75% až 100% času venku, vč. hygieny a stolování (venkovní stůl pod plachtou). Jako zázemí jim slouží mongolská jurta, ovšem ta je využívána pouze v zimních měsících, zejména k odpočinku po obědě. Kromě toho slouží k uložení věcí.

Provoz této LMŠ je od 8 do 16 hodin.

Graf č. 4 - Podíl činností venku a v zázemí MŠ v LMS (Výzkumný soubor IV).

11. 2 Výsledky měření pohybových dovedností

V této části uvádím tabulky jednotlivých výzkumných souborů s výsledky v daných pohybových dovednostech.

11. 2. 1 Výsledky výzkumného souboru VS I (BMS)

Tabulka č. 1 - VS I dívky

OZN. DÍTĚTE	HOD	BĚH 20m	SKOK Z MÍSTA	VĚK
	(m)	(sec)	(cm)	(rok + měsíce)
D/1	4,38	5,7	110	5,11
	2,05	5,5	94	
	4,35	5,6	100	
D/2	3,08	5,9	78	5,6
	3,66	6,5	89	
	5,80	6,6	91	
D/3	3,15	7,1	88	5,1
	3,80	7,6	86	
	3,45	6,8	92	
D/4	5,15	5,9	108	5,8
	5,26	5,6	114	
	8,82	5,5	120	
D/5	3,22	6,3	114	4,9
	3,50	6,6	113	
	4,08	6,7	102	
D/6	6,05	4,9	137	5,9
	7,15	5,0	138	
	6,72	5,1	136	
D/7	7,52	6,2	100	6,2
	5,85	6,3	76	
	5,60	6,5	100	
D/8	5,64	8,2	108	5,11
	6,25	8,6	106	
	6,31	8,8	103	

V hodu tenisovým míčkem byly počítané výsledky v rozmezí 3,80 – 8,82 m,

v běhu na 20 m 8,2 – 4,9 sec, ve skoku z místa 91 – 138 cm.

Tabulka č. 2 - VS I chlapci

OZN. DÍTĚTE	HOD	BĚH 20m	SKOK Z MÍSTA	VĚK
	(m)	(sec)	(cm)	(rok + měsíce)
CHL/1	10,91	5,3	128	6,6
	10,15	5,0	127	
	10,82	5,2	131	
CHL/2	13,10	5,1	140	6,4
	14,40	5,3	133	
	13,70	5,4	133	
CHL/3	7,40	6,9	88	4,9
	7,15	6,8	84	
	7,23	6,9	96	
CHL/4	4,35	5,1	97	5,5
	5,12	5,4	109	
	5,10	5,6	106	
CHL/5	5,30	5,8	92	5,2
	2,75	5,2	106	
	4,70	5,6	104	
CHL/6	6,00	5,8	110	6,1
	5,85	5,7	90	
	6,40	5,2	101	
CHL/7	7,90	4,6	113	6,5
	7,60	4,7	116	
	7,55	4,9	110	
CHL/8	3,80	7,2	80	4,6
	4,80	7,5	88	
	3,05	7,6	92	

V hodu tenisovým míčkem byly počítané výsledky v rozmezí 4,80 – 14,40 m,

v běhu na 20 m 7,2 – 4,6 sec, ve skoku z místa 92 – 140 cm.

11.2. 2 Výsledky výzkumného souboru II. (BMŠ)

Tabulka č. 3 - VS II dívky

OZN. DÍTĚTE	HOD	BĚH 20m	SKOK Z MÍSTA	VĚK
	(m)	(sec)	(cm)	(rok + měsíce)
D/1	8,00	6,7	122	6,5
	8,30	6,7	120	
	8,15	6,8	125	
D/2	4,42	5,9	120	5,11
	4,80	5,7	118	
	4,55	5,9	116	
D/3	4,94	5,9	121	5,9
	5,55	5,8	125	
	5,82	6,1	120	
D/4	6,94	6,1	144	6,4
	7,50	6,2	140	
	7,15	6,5	142	
D/5	5,10	6,5	146	6,1
	4,85	7,1	140	
	4,92	6,9	145	
D/6	1,55	6,9	145	6,5
	7,50	7,3	139	
	7,28	7,1	142	
D/7	2,55	7,2	123	5,3
	3,05	7,5	116	
	3,10	7,5	117	
D/8	6,55	6,5	101	5,0
	6,96	7,1	106	
	6,91	6,8	105	

V hodů tenisovým míčkem byly počítané výsledky v rozmezí 3,10 – 8,30 m,

v běhu na 20 m 7,2 – 5,7 sec, ve skoku z místa 101 – 146 cm.

Tabulka č. 4 - VS II chlapci

OZN. DÍTĚTE	HOD	BĚH 20m	SKOK Z MÍSTA	VĚK
	(m)	(sec)	(m)	(rok + měsíce)
CHL/1	10,05	5,8	148	6,4
	10,50	5,6	145	
	11,15	5,8	147	
CHL/2	7,55	6,3	100	6,2
	7,60	6,4	105	
	8,10	6,5	102	
CHL/3	5,25	6,2	106	5,4
	5,83	6,1	101	
	6,10	6,4	105	
CHL/4	2,55	6,7	133	6,1
	3,25	7,5	107	
	4,87	6,8	140	
CHL/5	7,50	4,4	96	5,8
	7,25	4,5	95	
	7,42	4,2	102	
CHL/6	6,95	5,1	111	5,6
	7,80	5,3	116	
	9,15	5,6	108	
CHL/7	3,35	6,1	98	4,11
	5,94	6,6	101	
	5,67	7,1	98	
CHL/8	6,70	5,5	111	6,2
	7,10	5,7	118	
	8,30	5,8	119	

V hodu tenisovým míčkem byly počítané výsledky v rozmezí 4,87 – 11,15 m,

v běhu na 20 m 6,7 – 4,2 sec, ve skoku z místa 101 – 148 cm.

11. 2. 3 Výsledky výzkumného souboru III. (LMŠ)

Tabulka č. 5 - VS III dívky

OZN. DÍTĚTE	HOD	BĚH 20m	SKOK Z MÍSTA	VĚK
	(m)	(sec)	(cm)	(rok + měsíce)
D/1	4,85	7,2	90	6,0
	5,50	7,3	93	
	5,25	6,8	87	
D/2	4,95	5,9	114	6,2
	5,50	5,8	115	
	5,85	6,1	110	
D/3	2,65	7,1	105	5,9
	4,42	7,5	102	
	4,35	7,4	111	
D/4	3,85	6,7	88	5,3
	4,66	7,1	94	
	4,45	7,4	98	
D/5	7,10	6,2	106	5,6
	6,75	6,6	111	
	6,85	6,6	115	
D/6	6,96	7,4	106	4,9
	7,05	7,4	108	
	6,65	7,5	102	
D/7	4,97	6,5	86	5,1
	5,15	6,3	92	
	5,45	6,2	88	

V hodů tenisovým míčkem byly počítané výsledky v rozmezí 4,42 – 7,10 m

v běhu na 20 m 7,4 – 5,8 sec, ve skoku z místa 92 – 115 cm.

Tabulka č. 6 - VS III chlapci

OZN. DÍTĚTE	HOD	BĚH 20m	SKOK Z MÍSTA	VĚK
	(m)	(sec)	(m)	(rok + měsíce)
CHL/1	1,80	7,1	124	6,2
	3,50	7,6	116	
	4,20	7,7	102	
CHL/2	3,80	5,4	121	5,1
	9,00	5,6	120	
	8,50	5,7	125	
CHL/3	9,10	5,4	148	4,1
	8,70	5,6	145	
	0,65	5,9	150	
CHL/4	3,70	5,5	117	6,5
	6,00	5,6	120	
	6,50	5,9	115	
CHL/5	3,85	7,4	112	6,0
	4,40	6,5	113	
	4,28	6,6	110	
CHL/6	3,80	6,4	116	5,3
	5,40	6,6	121	
	5,10	6,5	116	
CHL/7	11,10	6,3	100	5,6
	9,50	6,4	114	
	10,05	6,9	118	

V hodu tenisovým míčkem byly počítané výsledky v rozmezí 4,20 – 11,10 m

v běhu na 20 m 7,1 – 5,4 sec, ve skoku z místa 100 – 150 cm.

11. 2. 4 Výsledky výzkumného souboru IV (LMŠ)

Tabulka č. 7 - VS IV dívky

OZN. DÍTĚTE	HOD	BĚH 20m	SKOK Z MÍSTA	VĚK
	(m)	(sec)	(m)	(rok + měsíce)
D/1	6,30	6,7	108	5,9
	4,65	7,2	95	
	5,75	7,3	105	
D/2	2,45	9,4	76	4,9
	3,40	8,4	80	
	2,15	8,6	75	
D/3	2,60	8,0	52	5,0
	2,65	6,8	55	
	2,00	7,2	60	
D/4	4,80	9,4	45	4,6
	2,55	9,2	55	
	4,55	9,4	55	
D/5	4,80	6,8	55	4,9
	4,40	6,7	60	
	3,15	7,1	60	
D/6	4,60	7,2	95	6,1
	3,85	7,1	90	
	4,40	7,3	85	
D/7	5,85	7,1	105	5,11
	5,70	7,5	100	
	5,80	9,1	105	

V hodů tenisovým míčkem byly počítané výsledky v rozmezí 2,65 – 6,30 m,
v běhu na 20 m 9,2 – 6,7 sec, ve skoku z místa 55 – 108 cm.

Tabulka č. 8 - VS IV chlapci

OZN. DÍTĚTE	HOD	BĚH 20m	SKOK Z MÍSTA	VĚK
	(m)	(sec)	(cm)	(rok + měsíce)
CHL/1	6,80	6,2	72	5,1
	7,15	6,4	65	
	7,20	6,8	95	
CHL/2	8,35	6,1	105	6,0
	10,05	6,3	90	
	6,86	6,3	102	
CHL/3	8,03	9,2	75	4,8
	6,45	7,1	65	
	6,15	7,8	62	
CHL/4	5,05	9,3	45	5,1
	4,15	8,7	45	
	3,85	8,9	50	
CHL/5	4,95	9,8	45	4,9
	4,30	11,4	55	
	3,65	10,1	45	
CHL/6	8,80	5,8	120	6,2
	9,75	6,2	115	
	7,60	6,6	120	
CHL/7	7,85	7,2	95	6,6
	6,35	7,1	90	
	6,15	7,3	85	

V hodů tenisovým míčkem byly počítané výsledky v rozmezí 4,95 – 10,05 m,
v běhu na 20 m 6,7 – 9,8 sec, ve skoku z místa 50 - 120 cm.

11. 3 Srovnání získaných dat

Tabulka č. 9 - pohybové dovednosti, výsledky (aritmetické průměry výsledků).

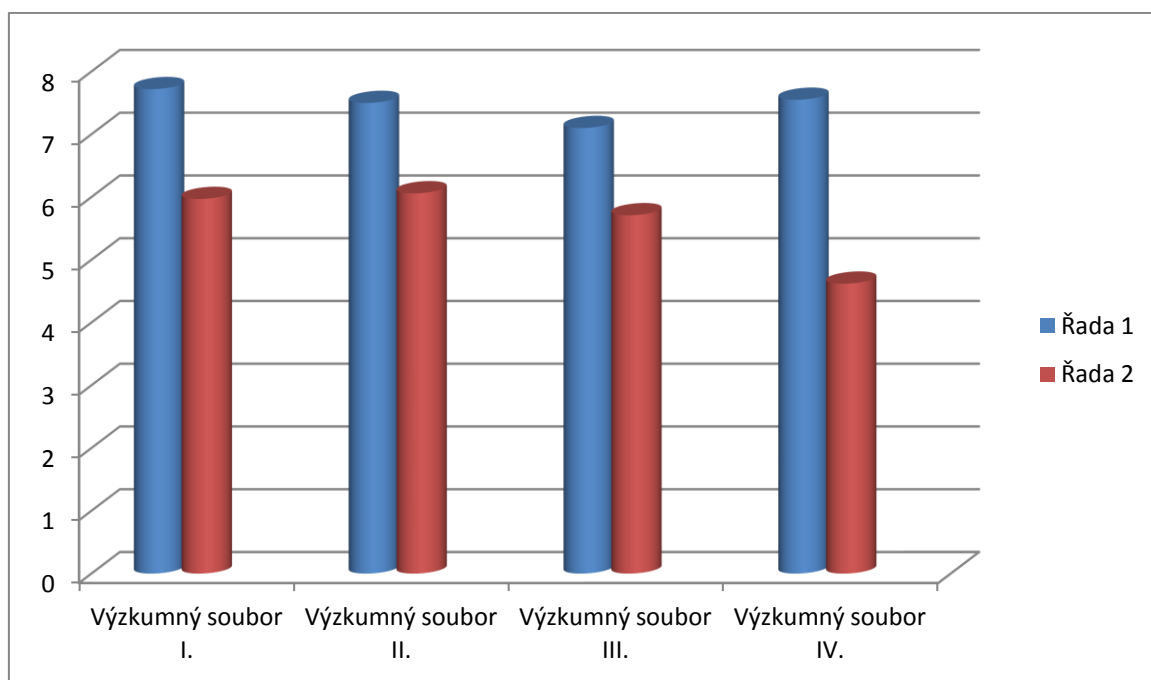
		HOD (m)	BĚH 20 m (sec)	SKOK (cm)
Výzkumný soubor I	Chlapci	7,72	5,5	112
	Děvčata	5,97	6,2	109
Výzkumný soubor II	Chlapci	7,5	5,7	116
	Děvčata	6,0	6,4	129
Výzkumný soubor III	Chlapci	7,1	6,0	124
	Děvčata	5,7	6,5	104
Výzkumný soubor IV	Chlapci	7,55	7,3	85
	Děvčata	4,62	7,4	80

11. 3. 1 Srovnávací grafy

Ve srovnávacích grafech jsou znázorněny čtyři výzkumné soubory s výsledky měření v jednotlivých pohybových dovednostech.

Červené sloupce označují výsledky dívek, modré sloupce výsledky chlapců.

11. 3. 1. 1 Srovnávací graf s výsledky v pohybové dovednosti **hod tenisovým míčkem preferovanou rukou**

Graf č. 5 – Srovnání výsledků v pohybové dovednosti hod tenisovým míčkem preferovanou rukou. (Řada 1 – chlapci, Řada 2 – dívky)

(Výzkumný soubor I = BMŠ, Výzkumný soubor II = BMŠ, Výzkumný soubor III = LMŠ jako integrovaná lesní třída v BMŠ, Výzkumný soubor IV = LMŠ.)

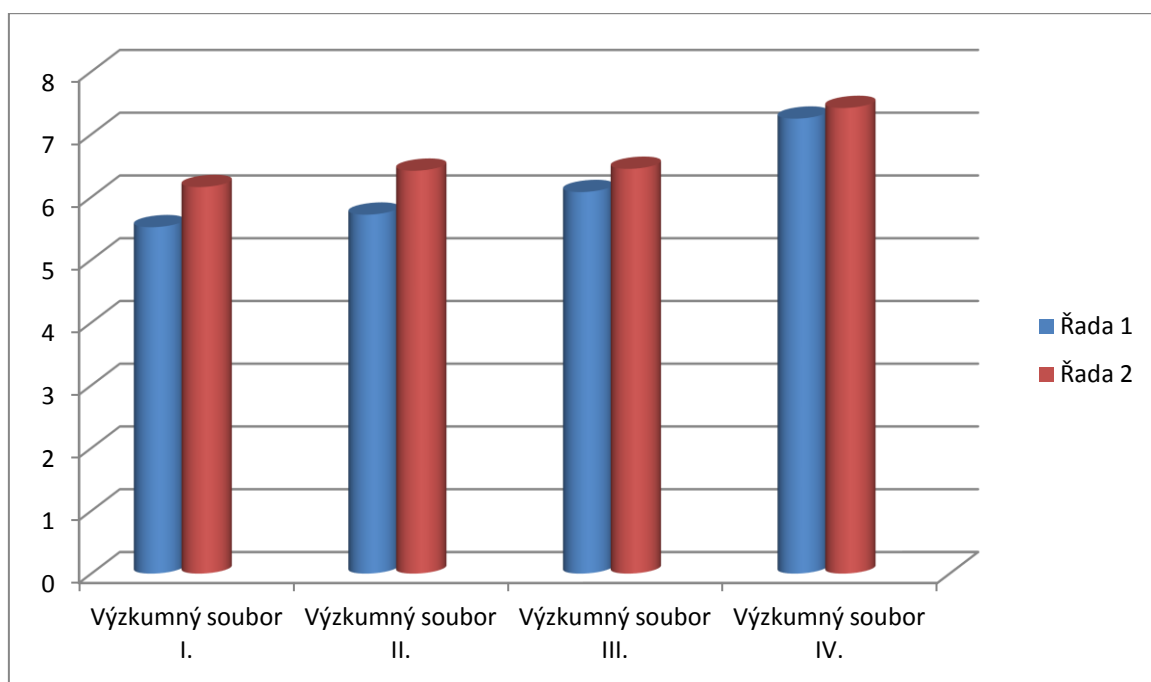
Lepších výsledků v hodu preferovanou rukou dosáhli chlapci oproti děvčatům ve všech výzkumných souborech.

V kategorii chlapců jsou nejslabší průměrné výsledky ve výzkumném souboru č. III (7,10 m), tj. LMŠ a nejlepší výsledky mají chlapci z výzkumného souboru č. I (7,72 m), tj. BMŠ.

Nejslabších výsledků mezi všemi dětmi dosáhly dívky ve výzkumném souboru č. IV (4,62 m), tj. LMŠ.

Nejlepším výsledkem mezi dívkami je výsledek výzkumného souboru č. II (6,06 m), tj. BMŠ.

11. 3. 1. 2 Srovnávací graf s výsledky v pohybové dovednosti **běh na 20 m s vysokým startem**

Graf č. 6 - Srovnání výsledků v pohybové dovednosti běh na 20 m s vysokým startem. (Řada 1 – chlapci, Řada 2 – dívky)

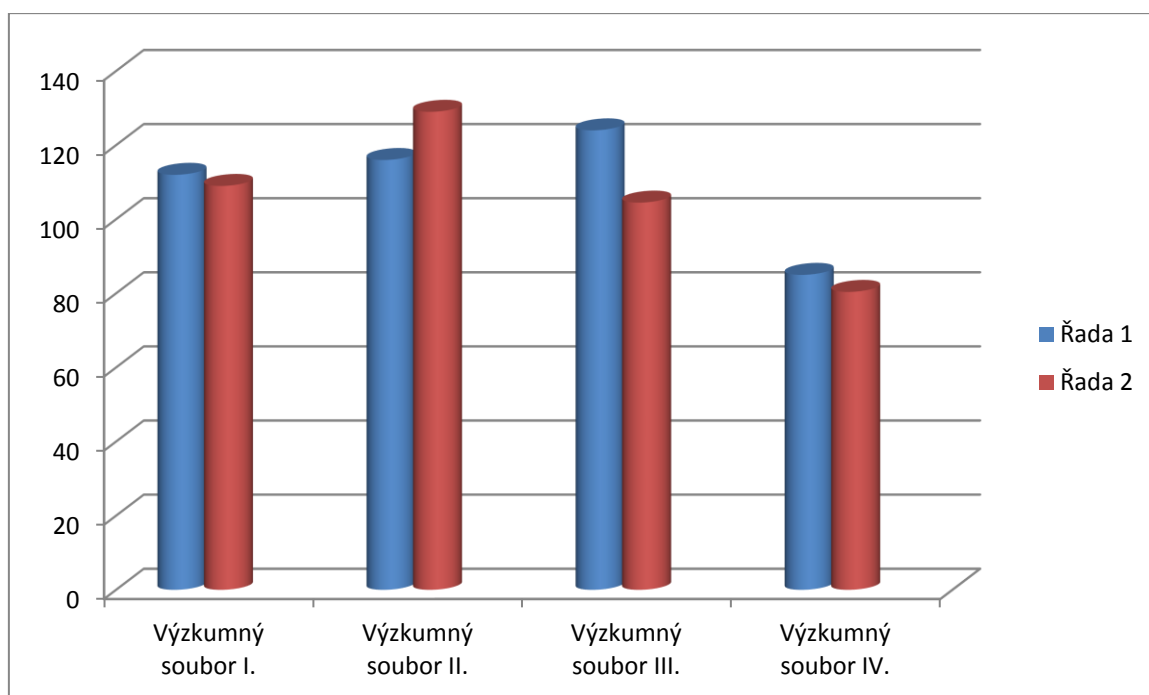
(Výzkumný soubor I = BMŠ, Výzkumný soubor II = BMŠ, Výzkumný soubor III = LMŠ jako integrovaná lesní třída v BMŠ, Výzkumný soubor IV = LMŠ.)

Nejlepšího výsledku s rozdílem jen 0,2 sec (5,5 sec a 5,7 sec) dosáhli chlapci z výzkumných souborů I a II (tj. obě BMŠ).

U děvčat byl nejlepší průměrný výkon ve výzkumném souboru I (BMŠ). Mezi výzkumným souborem II a III není žádný rozdíl u děvčat, v obou případech byl shodný průměr hodnot 6,4 sec (jedná se o BMŠ a integrovanou lesní třídu v téže mateřské školy).

Nejslabší výkony u chlapců i děvčat byly naměřeny u výzkumného souboru IV (samostatná LMŠ), chlapci 85 cm, dívky 80,4 cm.

11. 3. 1. 3 Srovnávací graf s výsledky v pohybové dovednosti **skok do dálky odrazem** **snožmo**

Graf č. 7 - Srovnání výsledků v pohybové dovednosti skok do dálky odrazem snožmo. (Řada 1 – chlapci, Řada 2 – dívky)

(Výzkumný soubor I = BMŠ, Výzkumný soubor II = BMŠ, Výzkumný soubor III = LMŠ jako integrovaná lesní třída v BMŠ, Výzkumný soubor IV = LMŠ.)

Nejlepších průměrných výsledků dosáhly dívky z výzkumného souboru II (129 cm), BMŠ.

U chlapců byly nejlepší průměrné výsledky ve výzkumném souboru III (124 cm), integrovaná lesní třída v mateřské škole - LMŠ

Výrazně slabší výsledky u chlapců i děvčat byly zaznamenány ve výzkumném souboru IV (LMŠ).

12. Ověření hypotéz

Hypotéza č. 1: Předpokládám, že děti z lesní mateřské školy budou trávit pohybovými aktivitami venku více času, než děti z běžné mateřské školy.

Tato hypotéza se potvrdila. Děti z lesní mateřské školy a integrované lesní třídy při běžné mateřské škole skutečně tráví pobytem a pohybovými aktivitami venku více času, než děti v běžných mateřských školách.

Hypotéza č. 2: Domnívám se, že lepších výsledků v hodu tenisovým míčkem preferovanou rukou dosáhnou děti, které navštěvují lesní mateřskou školu nebo integrovanou lesní třídu při běžné mateřské škole než děti, které navštěvují běžné mateřské školy.

Tato hypotéza se nepotvrdila. U chlapců došlo k vyrovnaným výsledkům mezi chlapci z obou BMŠ a jednou z LMŠ. Nejslabší výsledky byly dokonce naměřeny u chlapců z integrované LMŠ.

U dívek byly výsledky v hodu tenisovým míčkem lepší v obou BMŠ oproti výsledkům dívek z obou LMŠ.

Hypotéza č. 3: Domnívám se, že lepších výsledků v běhu na 20 m s vysokým startem dosáhnou děti, které navštěvují lesní mateřskou školu nebo integrovanou lesní třídu při běžné mateřské škole než děti, které navštěvují běžné mateřské školy.

Tato hypotéza se nenaplnila. Nejlepších časů v běhu na 20 m dosáhli chlapci i dívky z obou BMŠ oproti dětem navštěvujícím LMŠ. Nejslabší výsledky byly naměřeny u dětí (chlapců i dívek) z LMŠ (výzkumný soubor IV).

Hypotéza č. 4: Domnívám se, že lepších výsledků ve skoku dalekém z místa odrazem snožmo dosáhnou děti, které navštěvují lesní mateřskou školu nebo integrovanou lesní třídu při běžné mateřské škole než děti, které navštěvují běžné mateřské školy.

Tato hypotéza se naplnila jen částečně a to proto, že mezi LMŠ byly naměřeny výrazně rozdílné výsledky ve skoku dalekém. Nejlepších výsledků mezi chlapci dosáhli chlapci z integrované LMŠ (výzkumný soubor III), naopak nejslabších výsledků z LMŠ (výzkumný soubor IV). Chlapci i děvčata z této LMŠ dosáhli nejslabších výsledků a to s velkým rozdílem oproti všem ostatním dětem ze všech mateřských škol. Nejlépe ze všech testovaných souborů dopadly výsledky děvčat z BMŠ II.

Hypotéza č. 5: Domnívám se, že děti pravidelně docházející do lesní mateřské školy nebo lesní třídy při běžné mateřské škole, budou mít celkově lepší výsledky v testovaných pohybových dovednostech oproti dětem, které pravidelně docházejí do běžných mateřských škol.

Tato hypotéza se nepotvrdila. Děti z LMŠ nedosáhly lepších výsledků oproti dětem z BMŠ v žádné z testovaných pohybových dovedností.

13. Diskuze

Odlišné podmínky, výchovné styly a také různě dlouhý pobyt venku spolu se spontánními pohybovými činnostmi mohou mít vliv na rozvoj základní motoriky dětí předškolního věku. Ve své práci jsem se proto pomocí pozorování, analýzy vzdělávacích koncepcí a podmínek školy i měřením s porovnáním základních pohybových dovedností pokusila zjistit, zda je základní motorika dětí z lesní a běžné mateřské školy na stejné či různé úrovni.

Při psaní práce, především v praktické části, mi pomohly zkušenosti, které jsem získala dlouholetou praxí jako předškolní pedagog a také fakt, že mám řadu kolegyně, které rovněž pracují v rozličných typech předškolních zařízení. Toto usnadnilo komunikaci při sbírání dat pro praktickou část mé práce.

Ve svém výzkumu jsem došla k nečekaným výsledkům:

Potvrdila se hypotéza č. 1, že děti v LMŠ budou oproti dětem z BMŠ trávit činnostmi venku více času. Bylo zjištěno, že děti z LMŠ mohou venku trávit dokonce dvojnásobek času, než děti z BMŠ. Očekávala jsem proto, že děti z LMŠ budou v důsledku času stráveného venku pohybovými činnostmi pohybově zdatnější.

Výsledky ovšem ukázaly opak. Nepotvrdilo se, že možnost trávit více času činnostmi venku by mělo vliv na lepší výsledky pohybových dovedností. Děti z LMŠ nedosáhly v žádném testu pohybových dovedností lepších výsledků než děti z BMŠ.

Během testování jsem si všimla zajímavých postřehů:

Všechny učitelky zkoumaných mateřských škol byly velmi vstřícné k mému šetření, přesto přístup dětí k měření pohybových dovedností byl v každé mateřské škole trochu jiný:

Děti z obou mateřských škol běžného typu přistupovaly k měření pohybových dovedností s velikým nadšením. Všimla jsem si, že všechny děti chtěly dosáhnout co nejlepších výsledků, živě se zajímaly o měření a samy se snažily mezi sebou porovnávat dosažené výsledky. Toto zjištění nejvíce potvrzuje výsledek ve skoku dalekém snožmo u dívek z BMŠ II. Je pravdou, že většina z těchto dívek byla trochu vyššího vzrůstu oproti dívkám z ostatních skupin, ale výsledek jejich dlouhých skoků byl z velké části podpořen jejich soutěživostí a vzájemnou motivací. V průběhu

měřených pohybových činností, zatímco byly měřeny jiné děti, tato děvčata trénovala na trávníku vedle hřiště koordinaci těla při skoku dalekém.

Na druhé straně děti z lesních mateřských škol oproti dětem z běžných mateřských škol přistupovaly k samotnému měření pohybových dovedností chladněji, některé z dětí v LMŠ nejprve o měření pohybových dovedností vůbec neprojevovaly zájem, musela jsem je motivovat o mnoho více, než tomu bylo v BMŠ.

Nepotvrdily se tedy hypotézy 2 - 4, že by děti z LMŠ měly v měřených pohybových dovednostech lepší výsledky, naopak v některých disciplínách byly výsledky těchto dětí výrazně slabší.

Uvedená pozorování mě přivedla k domněnce, kterou mi potom nepřímo potvrdily i pedagožky z LMŠ, že děti z LMŠ jsou více vedeny ke kooperaci oproti dětem z BMŠ a jsou tedy méně soutěživé.

Ve výsledcích mé práce se podle mého názoru primárně odráží fakt, že postoje a výkony předškolních dětí souvisí s pohybovými dovednostmi a zdatností jen do určité míry. Výchovné styly, motivace a další faktory mohou mít na výsledky pohybových činností také zásadní vliv.

Domnívám se, že fakt, že děti z LMŠ nedosáhly lepších výsledků oproti dětem z BMŠ, nebyl odrazem toho, že by byly děti docházející do LMŠ pohybově méně zdatné, ale je spíše důkazem toho, že tyto děti obecně jsou vedeny ke spolupráci mezi sebou a není mezi nimi přirozená soutěživost tak, jak se toto projevilo při testování u dětí z BMŠ.

Dalším zjištěním, které jsem zaregistrovala, bylo, že některé děti z BMŠ se chlubily tím, že sportují v kroužku, sportovním oddíle či s rodiči. U dětí z LMŠ jsem podobné poznámky vůbec neslyšela.

Nabízí se otázka, zda děti z LMŠ obecně jsou rodinou vedeny k jiným než sportovním aktivitám, nebo jak vůbec jsou tyto děti rozvíjeny a vedeny mimo rámec MŠ.

Bylo by velmi zajímavé na tuto myšlenku navázat a dotazníkovým šetřením či jinou pedagogickou metodou zjistit, jaký názor na rozvíjení dalších aktivit mimo MŠ mají rodiče dětí docházejících do LMŠ či jiného předškolního zařízení s alternativními

pedagogickými koncepcemi a jak svoje názory na mimoškolní aktivity uplatňují ve své výchově, případně jak korelují naměřené výkony s navštěvováním pohybově zaměřených kroužků, či sportovních oddílů.

K nečekaným výsledkům jsem došla během výzkumu k mojí bakalářské práci i při měření skoku dalekého odrazem snožmo. Ve výzkumném souboru BMŠ II (šetření vztahující se k dílčímu cíli č. 4.) dosáhla děvčata nadprůměrných výsledků. Těchto výsledků dosáhla podle mého názoru ze dvou důvodů:

- 1) Tato děvčata byla vyššího vzrůstu, proto by bylo bývalo vhodné děti před testováním pohybových dovedností změřit, příp. i zvážit a k výsledkům tělesných proporcí přihlédnout. Bylo by jistě zajímavé zopakovat porovnávání měření s přihlédnutím k tělesným proporcím, což v mém výzkumu nebylo zohledněno. V jiných pohybových dovednostech tato děvčata tak rozdílných výsledků nedosáhla.
- 2) Druhým a podle mého názoru ještě podstatnějším důvodem, proč tato skupina děvčat dosáhla nečekaných výsledků ve skoku dalekém odrazem snožmo je fakt, že děvčata se mezi sebou velmi motivovala a povzbuzovala. Soutěžily mezi sebou, porovnávaly svoje výkony, každá z nich chtěla být co nejlepší.

Jsem si vědoma toho, že by bylo bývalo přínosnější, rozdělit výsledky výzkumných souborů dle věkových kategorií. Bohužel, s ohledem na celkově malý počet dětí navštěvujících LMŠ by byly jednotlivé kategorie početně málo zastoupeny. Pokud by probíhal další výzkum v této oblasti, doporučila bych do testování zapojit více LMŠ a následně rozdělit testované děti dle věkových kategorií.

Závěr

Ve své bakalářské práci se mi podařilo dosáhnout stanovených cílů:

- 1) Děti docházející do LMŠ dle očekávání skutečně tráví činnostmi venku podstatně větší část (až dvojnásobek) času stráveného v mateřské škole oproti dětem, které docházejí do BMŠ.
- 2) Po změření a porovnání motorické dovednosti dětí, konkrétně hodů tenisovým míčkem preferovanou rukou, se ukázalo, že u chlapců z LMŠ jsou slabší výsledky, konkrétně Výzkumný soubor III (rozdíl o 0,5 m oproti průměru výsledků ostatních chlapců). Výsledek chlapců z druhé LMŠ byl srovnatelný s chlapci docházejícími do BMŠ.

Lepší výkonnost v této disciplíně v kategorii dívek byla naměřena u dívek docházejících do BMŠ (Výzkumný soubor I a II) oproti dívkám docházejícím do LMŠ. Rozdíl činil 0,85 m (výpočet průměrů výsledků).

- 3) Po změření a porovnání motorické dovednosti dětí, konkrétně běhu na 20 m s vysokým startem, se ukázalo, že výsledky byly slabší u chlapců i děvčat docházejících do LMŠ oproti chlapcům a děvčatům docházejícím do BMŠ. V kategorii chlapců byl rozdíl ve výsledcích o 0,9 sec v kategorii děvčat o 0,6 sec, v obou případech ve prospěch dětí z BMŠ.
- 4) Po změření a porovnání motorické dovednosti dětí, konkrétně skoku z místa odrazem snožmo, se ukázalo, že nejlepších výsledků ze všech porovnávaných dětí dosáhla děvčata z BMŠ (Výzkumný soubor II).

Naopak nejslabších výsledků dosáhla děvčata z LMŠ. Rozdíl mezi děvčaty z BMŠ a LMŠ činil 24 cm, mezi chlapci z BMŠ a LMŠ 9,5 cm, vždy ve prospěch dětí z BMŠ.

Tato práce by mohla sloužit studentům k případným dalším výzkumům na téma pohybových dovedností dětí docházejících do LMŠ, soutěživost a kooperace v LMŠ či mimoškolních aktivit dětí z LMŠ, příp. k výzkumnému šetření s cílem zjistit priority rodičů dětí, které dochází do LMŠ.

Zdroje

Použitá literatura:

BERDYCHOVÁ, J. *Tělesná výchova pro studující učitelství mateřských škol na pedagogických fakultách*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978.

ČELIKOVSKÝ, S. *Teorie pohybových schopností*. Praha: Univerzita Karlova, 1976

DVOŘÁKOVÁ, H. *Didaktika tělesné výchovy nejmenších dětí*. Praha: Univerzita Karlova – Pedagogická fakulta, 2007. ISBN: 978-80-7290-298-9

DVOŘÁKOVÁ, H. *Didaktika tělesné výchovy nejmenších dětí a dětí s hendikepy*. Praha: Univerzita Karlova – Pedagogická fakulta. 2000. ISBN: 80-7290-005-6

DVOŘÁKOVÁ, H. *Pohybové činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe, 2011. ISBN: 978-80-86307-88-6

DVOŘÁKOVÁ, H. *Základní motorika*. Praha: Univerzita Karlova – Pedagogická fakulta, 2006. ISBN: 80-7290-259-8

DVOŘÁKOVÁ, H. *Tělesná výchova jako prevence vadného držení těla dětí u předškolního věku*. Praha, ČÚV ČSTV, 1985

JANČAŘÍKOVÁ, K., KAPUCIÁNOVÁ, M. *Činnosti venku a v přírodě v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe, 2013. ISBN: 978-80-7496-071-0

KOŤÁTKOVÁ, S. *Hry v mateřské škole v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2005. ISBN 80-247-085203

KAPUCIÁNOVÁ, M. *Lesní mateřské školy*. (Diplomová práce) Praha: Univerzita Karlova – pedagogická fakulta, 2010

MĚKOTA, K., BLAHUŠ, P. *Motorické testy v tělesné výchově*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n. p., 1983

MĚKOTA, K., CUBEREK, R. *Pohybové dovednosti, činnosti, výkony*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007

MĚKOTA, K., NOVOSAD, J. *Motorické schopnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005

NEUMAN, J. *Cvičení a testy obratnosti, vytrvalosti a síly*. Praha: Portál, 2003. ISBN: 80-7178-730-2

PERIČ, T. *Sportovní příprava dětí*. Praha: Grada, 2004. ISBN: 80-247-0683-0

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN: 978-80-7367-647-6

RUBEŠOVÁ, I. *Podíl času stráveného ve venkovních a vnitřních prostorách mateřské školy*. (Diplomová práce) Praha: Univerzita Karlova – pedagogická fakulta, 2010.

SKALKOVÁ, J. *Úvod od metodologie a metod pedagogického výzkumu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n.p., 1983.

SMOLÍKOVÁ, K. *Rámcově vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004. ISBN 80-87000-00-5

UZEL, V. *Uvádění lesních mateřských škol do České republiky*. (Bakalářská práce) Brno: Univerzita Masarykova – filozofická fakulta, 2010

VÁGNEROVÁ, M., VALENTOVÁ, L. *Psychický vývoj dítěte a jeho variabilita*. Praha: Univerzita Karlova, 1994. ISBN: 80-7066-384-7

VOŠAHLÍKOVÁ, T. a kol. *Ekoškoly a lesní mateřské školy*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2012. ISBN: 978-80-7212-537-1

Elektronické zdroje:

ČESKO. *Předpis č. 410/2005 Sb., Vyhláška o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých. Sbírka zákonů České republiky*. 2005. [cit. 25.5.2014] Dostupné na www:

<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-410>

ČESKO. *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: Sbírka zákonů České republiky*. 2004. [cit. 25.5.2014] Dostupné na www:

<http://zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

DVOŘÁKOVÁ, H., BABOUČKOVÁ, V., JUSTIÁN, J. *Studie pohybové výkonnosti předškolních dětí*. [online]. [cit. 2.6.2014]. Dostupné na www: http://www.hana-dvorakova.cz/.Vyhodnoceni_projektu:HT.pdf

GAZDOVÁ, H. *Pedagogická koncepce rodinného klubu Hvozdk*. [online]. 13.11.2013 [cit. 19.5.2014]. Dostupné na www: <http://hvozdk.webnode.cz/lesni-klub/provozni-rad>

VOŠAHLÍKOVÁ, T. *Lesní mateřská škola – zázemí*. Metodický portál [online]. 22.11.2009a. [cit. 19.5.2014]. Dostupné na www:

<http://clanky.rvp.cz/clanek/s/P/6531/LESNI-MATERSKA-SKOLA---ZAZEMI.html>

VOŠAHLÍKOVÁ, T. *Lesní mateřská škola – kořeny*. Metodický portál [online]. 19.8.2009b. [cit. 19.5.2014]. Dostupné na www:

<http://clanky.rvp.cz/clanek/s/P/3261/LESNI-MATERSKA-SKOLA---KORENY.html/>

Seznam grafů:

Graf č. 1. - Podíl činností venku a v zázemí MŠ v BMŠ I (Výzkumný soubor I).

Graf č. 2 - Podíl činností venku a v zázemí MŠ v BMŠ II (Výzkumný soubor II).

Graf č.3 --Podíl činností venku a v zázemí MŠ v integrované lesní třídě při BMŠ (Výzkumný soubor III).

Graf č. 4 - Podíl činností venku a v zázemí MŠ v LMŠ (Výzkumný soubor IV).

Graf č.5 - Srovnání výsledků v pohybové dovednosti hod tenisovým míčkem preferovanou rukou.

Graf č. 6 - Srovnání výsledků v pohybové dovednosti běh na 20 m s vysokým startem.

Graf č. 7 - Srovnání výsledků v pohybové dovednosti skok do dálky odrazem snožmo.

Seznam tabulek:

Tabulka č. 1 - VS I dívky

Tabulka č. 2 - VS I chlapci

Tabulka č. 3 - VS II dívky

Tabulka č. 4 - VS II chlapci

Tabulka č. 5 - VS III dívky

Tabulka č. 6 - VS III chlapci

Tabulka č. 7 - VS IV dívky

Tabulka č. 8 - VS IV chlapci

Tabulka č. 9 - pohybové dovednosti, výsledky (aritmetické průměry výsledků).

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Souhlas rodičů

Příloha č. 2 – Tabulka pohybových dovedností

*Příloha č. 3 – Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce
před její obhajobou*

*Příloha č. 4 - Prohlášení žadatele do nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce,
Evidenční list*

Přílohy

Příloha č. 1 - Souhlas rodičů

Dobrý den,

jmenuji se Petra Smutná, jsem studentkou 3. ročníku Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Pro potřeby mé bakalářské práce bych ráda provedla s dětmi tělovýchovné motorické testy, konkrétně hod tenisovým míčkem, běh na 20 m a skok z místa.

Všechny údaje a výsledky budou zpracovávány statisticky a anonymně.

Svým podpisem můžete projevit souhlas s měřením vašeho dítěte.

Předem Vám děkuji.

Petra Smutná

[illegible]

Příloha č. 2. – Tabulka pohybových dovedností

TYP MŠ	OZN. DÍTĚTE	HOD (m)	BĚH 20 m (sec.)	SKOK Z MÍSTA (cm)	VĚK (rok, měsíc)
		I.	I.	I.	
		II.	II.	II.	
		III.	III.	III.	
		I.	I.	I.	
		II.	II.	II.	
		III.	III.	III.	
		I.	I.	I.	
		II.	II.	II.	
		III.	III.	III.	
		I.	I.	I.	
		II.	II.	II.	
		III.	III.	III.	
		I.	I.	I.	
		II.	II.	II.	
		III.	III.	III.	

*Příloha č. 3 – Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce
před její obhajobou*

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta
M.D. Rettigové 4, 116 39 Praha 1

Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce před její obhajobou

Závěrečná práce:

Druh práce	
Název práce	
Autor práce	

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/povinna s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Jsem si vědom/a, že pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny dané práce lze pouze na své náklady a že úhrada nákladů za kopírování, resp. tisk jedné strany formátu A4 černobíle byla stanovena na 5 Kč.

V Praze dne .....

Jméno a příjmení žadatele	
Adresa trvalého bydliště	

_____
podpis žadatele

*Příloha č. 4. - Prohlášení žadatele do nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce,
Evidenční list*

**Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta
M.D. Rettigové 4, 116 39 Praha 1**

**Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce
Evidenční list**

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/povinna s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Poř. č.	Datum	Jméno a příjmení	Adresa trvalého bydliště	Podpis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				